THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921—7121, 465—7902
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — Z. Kēlere, 2511 N. Kimball Ave., Chicago, Ill., 60647, U.S.A.
WEDNESDAY, DECEMBER 13, 1967

LATVIJA AMERIKĀ

99. N-RS. TREŠDIENA, 1967. GADA 13. DECEMBRIS 17. GADS

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 8, Ont., Canada; tālr. 465—7902.
Birojs: 491 College St., Toronto 4, Ont., Canada tālr. 921—7121.
Ņujorkas redakcijas vadītājs V. IRBE 4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja Z. KĒLERE, 2511 N. Kimball Ave., Chicago, Ill., 60647, U.S.A., tālrunis 486—8975

Aplaupīta latviešu kreditsabiedrība Toronto

NO UZLAUZTA SEIFA IZZAGTI VAIRĀK NEKĀ 5000 DOL. ● SMAGI IEVAINOTS LATVIEŠU NAMA PĀRZINIS F. VILMANIS ● ZAGĻI IELAUZUŠIES ARĪ DV GRĀMATNĪCAS NOLIKTAVĀ

Naktī uz 9. decembri Latviešu namā Toronto norisinājās drāmatiski notikumi, kuros ievainojumus galvā dabūja nama pārzinis Fricis Vilmanis, bet no latviešu kreditsabiedrības biroja, kas bija iekārtots nama augšējā stāvā, nozagti 5190 dol. Iespējams, ka zagļu guvums būs lielāks, jo pirmajā izmeklēšanas brīdī to nebija iespējams precīzi konstatēt. Tomēr neatkarīgi no summas lieluma, kreditsabiedrībai zaudējumi nebūs jācieš, tāpat necietīs arī tās klienti, jo visas kreditsabiedrības naudas summas, tāpat citas vērtības ir apdrošinātas. Zagļi uzlauzuši vienīgi seifu, kurā glabājās skaidrā nauda, bet pārējie seifi ar čekiem, vērtspapīriem un citiem dokumentiem nav aiztikti. Laupītāji ielauzušies arī pagraba stāvā esošajās dzērienu un DV grāmatnīcas noliktavās, kur nozagtas ap 120 skaņu plates ar latviešu karavīru dziesmām. Notikumu izmeklē policija, bet līdz redakcijas slēgšanai vainīgie vēl nebija atrasti.

Piektdiena, 8. decembris, Latviešu namā bija parastā darba diena, rosīga un steidzīga, nevienam nenojaušot, ka jau nākošajā naktī tajā risināsies drāmatiski, krimināli notikumi. Latviešu kreditsabiedrības birojā klientu noguldījumi un citas naudas operācijas, kā parasti piektdienās, bija lielākas nekā caurmērā. Pēc rosīgās darba dienas kreditsabiedrības pārvaldnieks A. Svenne un darbinieki E. Rasiņa, R. Millers, J. Priedkalns un A. Reinberga biroju slēdza plkst. 8 vakarā, parastajā laikā. Kopš plkst. 6 vakarā Latviešu namā mācības notika TLTA ģimnazijai, bet pēc to beigšanas, plkst. 9 vakarā, sākās TLB inženieru un techniķu kopas kārtējā sanāksme ar inž. P. Černavska referātu. Tā kā 9. un 10. decembrī Latviešu namā bija paredzēts gadskārtējais DV Ziemsvētku tirdziņš un DV Toronto nodaļas eglītes sarīkojums, tad iekārtošanas darbi sākās jau 8. decembrī, tūlīt pēc ģimnazijas mācību beigām. Darbi turpinājās līdz vēlai nakts stundai. Latviešu namu kā pēdējais plkst. 1.40 naktī atstāja Kanadas DV valdes pr-dis E. Krūka ar dzīvesbiedri, kas bija viena no tirdziņa darbiniecēm.

Nama pārzinis F. Vilmanis gulēt bija devies īsi pēc pusnakts savā dzīvoklī, kas iekārtots nama pagraba stāvā. Pēc īsas atpūtas viņu miegā iztraucēja trokšņi blakus dzīvoklim. Domādams, ka kāds no vēlajiem darbiniekiem nevar izkļūt no aizslēgtā nama, F. Vilmanis gāja to izlaist. Netālu no durvīm viņš ieraudzīja kādu svešu vīrieti, bet tūdaļ arī saņēmis no aizmugures spēcīgu sitienu pa galvu ar pudeli. Aiz durvīm viņš ieraudzīja otru vīrieti baltā maskā, kas uzkliedzis arī savam līdzgaitniekam uzvilkt masku. F. Vilmanim šķita, ka arī nama tālākajā daļā dzirdami soļi, kas liecinātu par vēl trešās vai vairāku personu klātieni. F. Vilmanis no spēcīgā sitiena gan apdulla, bet, nezaudējot samaņu, steidzās atpakaļ dzīvoklī, lai pa tālruni izsauktu policiju. Laupītāji viņam sekoja, un tālākā cīņa notika dzīvokļa priekštelpā, kur glabājās arī visi nama pārziņa dokumenti. No vairākiem sitieniem F. Vilmanis zaudēja samaņu.

Cik ilgi atradies nesamaņā, F. Vilmanis nezina, bet atmošanās brīdī viņš vēl dzirdēja trokšņus namā. Asinīm noplūdis, viņš atradās ar drēbju pakaramo stieplēm sasietām rokām uz grīdas. Atbrīvojies no sasaistījuma, F. Vilmanis tūlīt zvanīja policijai, uzdodot arī nama valdes priekšsēža I. Auziņa adresi.

Kad ieradās policija, laupītāji Latviešu namu bija jau atstājuši pa sāndurvīm. F. Vilmani nogādāja tuvējā Western slimnīcā, kur konstatēja, ka ievainojumi galvā nav bīstami, bet zaudēts daudz asiņu. Pēc ievainojumu pārsiešanas un pamatīgas izmeklēšanas viņu no slimnīcas 10. decembrī atlaida dziedināties mājās.

Policija nama valdes priekšsēdim I. Auziņam par notikumu ziņoja ap plkst. 4.30 rītā. I. Auziņš tūlīt ieradās Latviešu namā, kur policijas izmeklēšana risinājās jau pilnā gaitā. I. Auziņš savukārt notikumu paziņoja kreditsabiedrības pārvaldniekam A. Svennem un DV tirdziņa vadītājam A. Šternam, kas namā ieradās pirms plkst. 6 rītā.

Apstākļi liecina, ka laupītāji, vai vismaz viens no tiem namā bija paslēpušies jau vakara stundās, jo ielaušanās no ārienes nav konstatēta. Tāpat apstākļi liecina, ka iebrucēji visai labi pārzinājuši kā namu, tā arī kreditsabiedrības iekārtojumu. Uzlaužot durvis, tie iekļuvuši kreditsabiedrības birojā un abās pagraba stāva noliktavās, bet nav ielauzušies DV grāmatnīcā un citās telpās, kur arī glabājās vērtības un dokumenti.

Kreditsabiedrības birojā uzlauzts naudas seifs un izmētāti dokumenti, bet zagļi pievākuši vienīgi banknotes 5190 dol. apmērā. Sīkā naudā seifā vēl pa-

(Nobeigums 4. lpp.)

LNAK PADOMES VĒLĒŠANU KOMISIJA DARBĀ
Augšā: Vēlēšanu komisijas darbinieki pārbauda iesūtītos balsošanas sarakstus; no kreisās — V. Korolkēvica, V. Zobena (sēž), K. Tannis, J. Rolavs (sēž), A. Budrēvics, A. Sproģis, H. Jēkabsons (sēž), O. Klavenieks un komisijas priekšsēdis J. Grodnis. — Apakšā: Balsu skaitīšanas laikā (no kreisās) P. Rasiņš, R. Caune un J. Grīnbergs. Foto: JAK

Vai stratēģijas maiņa Vašingtonā?

SPECIĀLZIŅOJUMS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

Vašingtonas preses klubā, kurā uz ātru palaunadzi un pāris kokteiļa glāzēm katru dienu iegriežas galvaspilsētā akreditētie ārzemju žurnālisti, pašreiz sarunu degpunktā ir jautājums: „Kas nāks viņa vietā?". Pie tam pagaidām ar šo „viņš" vēl nav domāts prezidents Lindons B. Džonsons, bet gan viens no spējīgākajiem, uzticamākajiem un iespaidīgākajiem prezidenta līdzstrādniekiem — ASV aizsardzības ministrs Roberts S. Maknamara, kas jau kopš 1961. gada augusta Pentagona biroju labirintos bija okupējis kabinetu 3 E 800. Tagad šajā pieticīgi iekārtotajā darba birojā jau tuvāko mēnešu laikā iekārtosies cits iemītnieks, jo Maknamara nozīmīgo aizsardzības ministra amatu nodos savam pēctecim, lai uzņemtos Pasaules bankas direktora pienākumus.

Kas pamudināja Džonsonu atbrīvot no amata vīru, kurš 6 gadu laikā tik sekmīgi reorganizēja ASV aizsardzības spēkus un izveidoja tos par visstiprākajiem pasaulē? Izskaidrojumu un pretrunu ir tik daudz, ka, tikai putekļiem nosēžoties, dienas gaismā nāks patiesie motīvi.

Prezidents nesenajā preses konferencē uzsvēra, ka Maknamara nav atlaists, bet šim apgalvojumam ir maz ticētāju. Salīdzinot ar aizsardzības ministra amatu, Pasaules bankas direktora postenis ir samērā nesvarīgs. Dažās aprindās Maknamaras aiziešanā saskatā Lindona Džonsona lielākā sāncenša senatora Roberta Kenedija pirkstu, jo dažas dienas pirms sensacionālā paziņojuma par Maknamaras aiziešanu senators pavadīja vairākas stundas vienatnē ar Maknamaru aizsardzības ministra kabinetā Pentagonā.

Iespējams, ka patiesībai tuvāk var nokļūt, meklējot Maknamaras piespiestās demisijas iemeslus Vietnamas kaŗa laukos. Jāatceras, ka senātors Morse vairākkārt Maknamaru apzīmēja par Vietnamas kaŗa tēvu un kaŗu Vietnamā par Maknamaras kaŗu, bet tai pašā laikā „New York Times" vēl pirms dažām nedēļām rakstīja, ka Pentagona ģenerāļu acīs Maknamara esot aizdomīgākā persona tūlīt pēc Hočimina.

Tas bija Maknamara, kas amerikāņu bruņotos spēkus Vietnamā no 9000 vīriem 1962. gadā palielināja uz 500.000 tagad. Bet tas bija arī tas pats Maknamara, kas dzelžaini pretojās Pentagona centieniem paplašināt kaŗa darbību Vietnamā.

„Lielisks administrātors, apveltīts ar neticamām darba spējām," tā savā laikā prezidents Džons F. Kenedijs raksturoja savu jauno aizsardzības ministru, kad 1961. gadā Forda autorūpniecības galvenais direktors Maknamara atteicās no 450.000 dol. gada ienākumiem šajā milzīgajā uzņēmumā un pieņēma amatu Kenedija ministru kabinetā ar 25.000 dol. gada algu. Kenedija vērtējums bija pareizs, bet aizvadītajos 6 gados tomēr pierādījies, ka Maknamaram bijušas arī savas vājās puses. Cik spēcīgs viņš bija kā priekšzīmīgs administrātors, tikpat vājš izrādījās savos politiskajos spriedumos. Amerikāņi vēl nav aizmirsuši, ka jau 1963. gada decembrī Maknamara optimistiski paziņoja: „Nākošajos Ziemsvētkos lielākā daļa mūsu Vietnamas karavīru būs jau mājā!"

Kaŗš Vietnamā nav attīstījies tā, kā Maknamara bija iecerējis. Kaut viņš bija nenoliedzams kungs Pentagonā, tomēr nav jāaizmirst, ka visās lietās pats pēdējais galavārds tomēr piekrīt prezidentam Džonsonam. Tagad daudzi ne bez pamata jautā, vai Džonsons nav izvēlējies Maknamaru par nepopulārā Vietnamas kaŗa grēka āzi, lai tā uzlabotu pats savas visai zemu noslīdējušās popularitātes akcijas.

Kaŗš Vietnamā nav parastais kaŗš. Tas ir pavisam neparasts kaŗš, kuŗam amerikāņi nekad nebija gatavojušies un kuŗam tikai tagad militāristi sāk atrast pareizāko taktiku, bet ideologi joprojām veltīgi cenšas atrast katram caurmēra amerikānim

(Nobeigums 8 lpp.)

Delegācijas un informācija

Prof. P. Lejiņš Amerikas latviešu apvienības valdes sēdē Ņujorkā atzina, ka ASV tautieši it bieži nav informēti par ALAs darbību vai arī informācija ir nepilnīga, pat nepareiza. Kā piemēru profesors minēja, ka latvieši nav sapratuši delegāciju sūtīšanas nozīmi un iemeslus, tāpat pieņēmuši, ka A. Bērziņš par informācijas brošūras manuskripta uzrakstīšanu saņēmis 20.000 dol. atlīdzību. Kad delegāciju nozīme tuvāk paskaidrota, mainījusies arī latviešu nostāja, atzīstot, ka tādu sūtīšana tomēr nepieciešama.

Pēc ALAs priekšsēža paskaidrojumiem, delegācijas sūtāmas tikai pēc rūpīgas sagatavošanās Apvienotajās nācijās un Vašingtonā. Jāizrauga personas, kas izstudētu apmeklējamās valsts apstākļus un apsvērtu iespējamos panākumus. Delegācijas apbraukātu dažādas valstis, apmeklētu to valdības un iepazīstinātu ar latviešu tautas problēmu. Agri vai vēlu kādā starptautiskā konferencē būs ruņa par Latviju, un tad būtu dokuments, uz kā atsaukties, ka latvieši sūtījuši delegācijas un apellējuši pie brīvo tautu valdībām.

Lai delegāciju jautājumu vēl vairāk noskaidrotu, ALA izveidojusi īpašu darba komisiju, kurā darboties jau iepriekš piekrituši V. Korsts un S. Rudzītis, bet sēdes laikā nolēma vēl pieaicināt V. Hazneru. Bez tam šai darba grupā ir arī ALAs valdes pr-dis P. Lejiņš. Par kandidātu minēja arī A. Bērziņu, bet viņš no darbošanās šai grupā atteicās. Vairākumu nedabūja minētais jaunatnes kandidāts. Netika minēts, bet varētu pieņemt, ka delegāciju sastāvā būs šīs darba grupas dalībnieki. Jāatzīmē, ka, pēc prof. P. Lejiņa vērtējuma, V. Korsts nav bijis sevišķi

(Nobeigums 5 lpp.)

Dr. Laimonis Streips

Latviešu sabiedrības jaunais liberālisms

ARGUMENTI UN TO ANALIZE

Motto:
Make love, not war!

Nezin, vai tas ir Ziemsvētku iespaidā, vai par godu Pad. savienības apbrīnojamo nesasniegumu 50 gadu jubilejai, bet latviešu sabiedrībā pēkšņi parādījušies cilvēki, kas Latvijas situāciju un komūnismu, ar kuŗu tā pašreiz tik cieši saistīta, sākuši skatīt no pavisam citāda viedokļa. Jaunās kustības apustuļu motto turklāt ir: kādēļ veicināt naidu, labāk veicināsim mīlestību. Šis motto pēc sava satura (ja ne katrreiz pēc interpretācijas) ir pavisam līdzīgs t.s. pīspiku sloganam, kas likts šī raksta sākumā. Ja daļa pīspiku, bez šaubām, ir godīgi domājoši pacifisti, viņu rindās tikpat droši ir arī tādi, kas instrukcijas šī slogāna lietošanai saņēmuši no Maskavas. Tāpat nav ilgi jāklausās latviešu jaunajos liberāļos, lai gūtu atziņu, ka mums nu radusies tā progresīvā sabiedrība, kuŗu komūnistu propagandas aparātūra jau divdesmit gadu centusies radīt. Un šī sabiedrība, kas pati ir neredzama, bīda latviešu jauno liberāļu domāšanu sev vēlamajā virzienā.

Uz šo situāciju raugoties, grūti atkratīties no domas, ka šai čūskai būtu jānocērt galva, lai atkal paietu kāds laiks, pirms tai uzaug obligātā jaunā. Tādēļ pakavēšos pie jauno liberāļu argumentācijas, kuŗu pavisam viegli saklausīt, parunājoties ar vienu otru tautieti, kuŗā agrāk šādas iezīmes neredzēja. Viņu argumentācijai pretī likšu savas personīgās analizes.

ARGUMENTS: Latvijā tagad iet labāk. Krietni uzlabojies saimnieciskais stāvoklis.

ANALIZE: Mēs ceram, mēs ceram. Tā taču galu galā ir mūsu tauta, kuŗa tur cieš. Pilnīgi pietiek, ja zeme, kuŗā dzīvo, ir Pad. savienības kolonija; pilnīgi pietiek, ja visa Latvijas zeme ir burtisks cietums; pilnīgi pietiek, ja tautas sastāvs arvien mainās uz krievu pusi. Cerēsim, ka vismaz saimnieciski iet labāk!

ARGUMENTS: Ne jau saimnieciski vien, arī technoloģiski Latvija tagad tikusi daudz tālāk.

Analize: Tālāk? Tālāk kā kas? Šis arguments nozīmē vienīgi to, ka Latvija saņem to technoloģijas attīstību, kuŗa piemīt visai Pad. savienībai: katru gadu ceļas televīzijas aparātu skaits, Latvijā tagad ir regulāras lidmašīnu līnijas u.t.t. Bet, lūdzu, papūlēsimies šo situāciju salīdzināt ar divām citām, mums visiem labi pazīstamām situācijām. Nacistiskā Vācija bija technoloģiski ārkārtīgi labi attīstīta valsts. Tik labi, ka pat tās koncentrācijas nometnes bija apgādātas ar vislabākajām techniskajām ierīcēm. Tāpat kā Latvija, arī Dānija otrā pasaules kaŗā bija okupēta valsts. Vai Latvija saimnieciski un technoloģiski ir tur, kur tagad Dānija? Protams, ka ne. Bet vai jāšaubās, ka mūsu tauta ar brīvas sabiedrības priekšrocībām būtu tagad tikusi vismaz tikpat tālu, ja ne tālāk? Tā vietā Latvija technoloģiski atrodas 1960., saimnieciski 1927. un nacionāli 1840. gadā! Un tas laikā, kad pasaules tautām visās malās nāk emancipācijas laiks! Apbrīnojams progress?

Arguments: Bet komūnisms vispār ir mainījies, kļuvis daudz liberālāks.

ANALIZE: Kā? Spaidu darba nometnes nav likvidētas; pasaules iekaŗošanas plāni nav mainīti; atbalsts visiem, kas grauj kārtību un likumību, visiem tiem, kas kaļ iekaŗošanas un revolūciju plānus, visiem tiem, kas atbildīgi par nemieriem visās pasaules malās, — tas viss nav mazinājies, gluži otrādi! Vai laikā, kad citas lielvalstis likvidē savas imperijas, Latvija ir kļuvusi brīva? Nē! Un šis fakts pasaka ļoti daudz.

ARGUMENTS: Sakari ar latviešu tautu jāuztur un jāpaplašina.

ANALIZE: Ar šo argumentu nevar strīdēties. Jaunie liberāļi tomēr aizmirst vienu kardināļu faktu: Latvija ir cietums, bet tās sabiedrība tā kontrolēta, ka plaši sakari iespējami tikai tādā veidā, kā Latvijas pašreizējie valdnieki tos atļauj; un tad sakari kalpos tikai viņiem. Mēs kļūdāmies, domājot, ka ar amatierisku pieeju varam sacensties ar profesionāļiem viņā pusē. Īpaši zinot, ka mūsu pusē šai sakarā ir daudz plānu, mūsu pretinieki arvien vairāk uzmanīsies. Viens rezultāts: šī raksta iemesls.

ARGUMENTS: Apciemojumi uz Latviju jāpavairo, jo tie uztur tautas morāli.

ANALIZE: Kādēļ palīdzības saiņi, nauda un tūristi ir vienīgais, ko komūnisti Latvijā ielaiž? Nevar noliegt, ka visiem trim ir savs labvēlīgs iespaids uz tautu Latvijā, bet jākonstatē, ka visiem trim ir nelabvēlīgs iespaids uz sabiedrību še. Runājot specifiski par apciemojumiem, jāizšķir tie ļaudis, kas ar labi pārdomātu rīcību tautas pretestības garu palielina, no tiem, kas, nezinot, ko dara, smaida mūsu dzimtenes okupantiem, tā parādot, ka no mums nav nekā ko cerēt. Vai aizmirsies, kā latviešu tauta otrā pasaules kaŗā gaidīja konkrētu palīdzību no citurienes? Tie cilvēki, kuŗus dažādās grupās sūta no Latvijas uz ārzemēm, ir labi apmācīti, īpaši attieksmē uz sakariem ar ārzemniekiem un ārzemju latviešiem. Mūsu tūristi bieži ir tieši un tikai tas: labi domājoši tūristi. Un šādas palīdzības latviešu tautai nevajaga.

ARGUMENTS: Kultūras apmaiņa jāpalielina.

ANALIZE: Noteikti. Latvijā dzīvo un strādā mūsu tauta, un tās darba augļi mums ir jāizmanto. Bet mums bez kautrēšanās jāizmanto arī viss tas, ko ražo komūnistu propagandas aparāts, tam līdzās stādot mums tik labi zināmo patiesību. Citiem vārdiem sakot, LABI INFORMĒTAI SABIEDRĪBAI var nodot visu, kas nāk no turienes, pasvītrojot to, ka mēs, lūk, dzīvojam brīvā sabiedrībā. Sabiedrību ar savu noteiktu nostāju jau vispār nekas nevar samaitāt un tas ir iemesls, kādēļ Latvijas pašreizējie kungi tik kategoriski aizliedz jebkādas literātūras vai uzskatāmības līdzekļu ievešanu Latvijā. Šim faktam pašam par sevi vajadzētu daudz nozīmēt. Ilustrācijai: nacistiskās Vācijas propagandas ministrija savās filmās un citos uzskates līdzekļos arī rādīja Vācijas toreizējo spožo technikas un disciplīnētās tautas sasniegumu pakāpi. Kopā ar dokumentāciju par Dachavas un Aušvicas kremātizēšanas krāsnīm šī informācija noteikti bija lietojama brīvās sabiedrības informēšanai; bez tās tā bija kailas propagandas pasniegšana, kuŗu vāji informēta sabiedrība nespēja lietot. Šai sakarā nevar noliegt, ka latviešu skolām ir pienākums mācīt bērniem par pašreizējiem apstākļiem Latvijā, bet absolūti no objektīva viedokļa.

ARGUMENTS: Komūnisms ir tikai citāda ideoloģija, kādēļ pret to cīnīties?

ANALIZE: Komūnisms nav ideoloģija, bet universālā totālitārisma izpausme. Ideoloģijas elementi komūnismā nomira jau ļoti sen. Līdzīgi citām totālitā-

(Nobeigums 4. lpp.)

BINOKULĀRS SKATIENS PASAULĒ

SĪKAS PIEZĪMES PAR NOVĒROTO, SAKLAUSĪTO UN RAKSTOS LASĪTO

Ziemsvētkiem tuvojoties, katru gadu mūsu laikrakstos parādās gudru cilvēku ieteikums nesūtīt apsveikumu kartītes svētkos. Daži no šī padoma devējiem ieteic kartīšu sūtītājiem to summu, kuru paredzēts izdot par kartītēm un to nosūtīšanai nepieciešamajām pastmarkām, ziedot mūsu sabiedrisko organizāciju darbības un mērķu atbalstam, šogad — Latvijas dibināšanas 50 gadu atzīmēšanas plāna (dažādo pasākumu) veicināšanai. Kāds mūsu žurnālists pirms gada aizrādīja, ka apsveikuma kartīšu sūtīšana pārāk apgrūtinot pasta iestādes, tādēļ nevarot svētku laikā saņemt laikrakstus...

Šie padomi ir ļoti jauki, bet apskatīsim tos arī no citas puses.

Domāju, ka caurmēra latvietis nesūtīs vairāk par 20 — 30 apsveikuma kartīšu. Cik ietaupīsies, tās nesūtot? Nedomāju, ka daudzi latvieši iegādāsies pārāk dārgas kartītes. Pietiks ar 10 — 15 centiem gabalā. Pieskaitot pasta izdevumus, iznāks kopsummā ap 5 — 6 dol. Tādu summu ikviens apsveikuma kartīšu sūtītājs var arī vēl noziedot labdarīgiem un citiem mērķiem, ja vien to gribēs darīt! Vēl piemetināms: ja iegādājas Kanadas DV izdotās Ziemsvētku kartītes, esam jau ziedojuši arī labdarīgiem mērķiem. — Attieksmē uz dārgāku un lielāka skaita kartīšu sūtītājiem jāsaka, ka tie var ziedot daudzkārt vairāk nekā visu kartīšu iegādāšanas un izsūtīšanas summu. Attieksmē uz pasta iestāžu apgrūtināšanu ar apsveikuma kartīšu šķirošanu un izsūtīšanu, jājautā gudrajam žurnālistam, vai viņš ir kaut ko darījis arī savas domas popularizēšanai amerikāņu vai kanadiešu aprindās? Latviešu sūtītās apsveikuma kartītes ir tikai „piliens jūrā" tajos kartīšu plūdos, kas applūdina ne tikai Amerikas kontinentu, bet visu pasauli. Šos plūdus apturēt nav mūsu spēkos. Varbūt tas arī nebūtu labi.

Daudzi kartīšu sūtītāji ar šo apsveikumu apmeklē savus radus, draugus un paziņas tikai reizi gadā — Ziemsvētkos. Dažādu apstākļu dēļ (negribu še tos minēt) jebkāda satiksme viņu starpā visu gadu bijusi pārtraukta Tā kartīte, parasti ar dažu vārdu pierakstīšanu trafarētajam, iespiestajam apsveikuma tekstam, dod atkal kontaktu, vismaz pavēstī, ka sūtītājs vēl dzīvs... It īpaši vecākiem cilvēkiem šāda vienreiz gadā piesūtīta kartīte var atnest ne tikai ilgotās ziņas, bet arī atsvaidzināt dažas atmiņas par senām dienām. Kādēļ to viņiem liegt?

Ar paziņojumu, ka „atpērkos no apsveikumu kartīšu sūtīšanas, ziedojot tādu un tādu summu tādai un tādai organizācijai", kādu dažreiz lasām laikrakstos, dažs labs vēlas sev sagādāt tikai reklāmu. Vai tas, kurš gaida apsveikumu, arī lasa to laikrakstu, kurā attiecīgs paziņojums ievietots, vai viņš laikrakstā arī uzgājis attiecīgo „sludinājumu", nav zināms. Vēl mazāka nozīme būtu vēl tikai domāto apsveikumu saņēmēju vārdu nolasīšanai pie ģimenes eglītes svētvakarā...

Labāk ziedosim kādu grasi kā apsveikumu kartītēm, tā dažiem labiem sabiedriskiem pasākumiem. Cik daudz mēs izdodam dažādu, reizēm gluži nevajadzīgu un nepiedienīgu svētku dāvanu iegādei! Salīdzinot šo summu ar svētku apsveikuma kartīšu iegādei un izsūtīšanai vajadzīgo, pēdējā ir gaužām niecīga.

Bez šaubām, tā „pakaļdarīšana" amerikāņu ieražai, sūtot apsveikuma kartītes visiem kaimiņiem blakusmājās un otrpus ielai, ar kuriem pat nesatiekamies visu gadu, ir lieka un nevajadzīga. Bet — ar kaimiņu „kaut kā" jāsadzīvo... Un ja viņš sūta...

Vēl dažus vārdus par trafarēto svētku kartīšu tekstu. Trimdas gaitu sākumā uz to aizrādīja archibīskaps T. Grīnbergs. Viņa domas bija: kā gan mēs varam priecāties, ja dzimtenē tai pašā laikā nedrīkst pat eglītes svecīti atklāti aizdedzināt? Šis ļoti pareizais aizrādījums tomēr nav kavējis mūsu svētku apsveikumu kartīšu izdevējus lietot šo mūsu apstākļiem nepiemēroto apsveikuma tekstu gadu no gada. Bet — mēs sen jau sākuši priecāties visur un vienmēr! Mēs rīkojam balles pat kritušo varoņu piemiņā, mēs priecājamies (līdz nejēdzībai!) dažādās svinībās. Kādēļ tad gan nepriecāties Ziemsvētkos? Tie taču esot prieka svētki. Bet tautiešiem verdzinātajā dzimtenē šie svētki ir tumši un drūmi.

☆

Lasot laikrakstu, bieži jākonstatē, ka mums derētu būt uzmanīgākiem izteicienos, lai negribēti nesarūgtinātu vai pat neizpļaukātu citus. Tā nesen kāds sabiedriskais darbinieks izteicies, ka citā zemē iepazinies ar „vislatviskāko sabiedrību". Vai ar to nav uzmesta dubļu pika tai latviešu sabiedrībai, kurā viņš parasti apgrozās?

Dažreiz arī jālasa vai jādzird tādas aplamības, kas nav piepildījušās un arī nevar piepildīties. Tā nesen izskanēja apgalvojums, ka mums jārēķinās ar daudzu gadu nebrīvības turpināšanos dzimtenē. Vai šī apgalvojuma izteicējs tāpat runāja savā laikā Vācijā uzturēdamies? Lai nu Dieviņš dotu, ka arī šoreiz, tāpat kā daudzās citās reizēs, viņa vārdi nepiepildītos, citādi mēs neatradīsim „iespējas svešumā kalpot savai tautai dzimtenē", jo — ne dzimtenē, ne trimdā vairs latviešu nebūs!

Bieži runāts un arī rakstīts par grāmatu sūtīšanu uz dzimteni. Esot jāatrod vēl labāki ceļi un jādod vairāk līdzekļu, lai turp sūtītu grāmatas, laikrakstus un citas Rietumos radušās nacionālās vērtības. — Kādi ceļi šādiem nolūkiem līdz šim ir atrasti? Nevar skaitīt tos nedaudzos gadījumos, kad kādam dzimtenes apmeklētājam izdevies „ieśmugulēt" kādu grāmatu vai kaut ko citu. Ja šādi ceļi tomēr atrasti (kaut jāmeklē labākus!), tad kādai organizācijai vajadzētu paziņot, ka uzņemas mūsu trimdas grāmatu u. c. iespiedumdarbu, arī mūsu svešumā radīto kultūras vērtību pārsūtīšanu uz dzimteni. Protams, šiem ceļiem jābūt „miglā tītiem", jo, visvarenajai čekai tos uzožot, katrs ceļš tiks iznīcināts! Mēs daudzi gribētu sūtīt gan grāmatas, gan citu ko (čekas nepieļauto) uz dzimteni, bet nezinām nekādus ceļus, pa kuriem virzīt tādus sūtījumus. Bet — ja nosūtīšanas iespējas (ar garantiju, ka sūtījumus arī saņem!) pastāv, vai nebūtu prātīgāk, par tām pēc iespējas mazāk runāt, vislabākais nemaz?

☆

Bieži izceļas polemikas tikai tādēļ, ka polemizētāji uztver un apskata kādu jēdzienu katrs no sava viedokļa. Arī man, gluži negribot, jāpolemizē ar „Nujorkieti" par panslavisma jēdzienu, jo mēs katrs to uztveram un izprotam savādāk.

„Nujorkietis" par panslavismu atzīst vienīgi to specifisko kustību, kuru 1820-os gados iekustināja čechi, mazkrievi un dienvidslavi. Šīs kustības mērķis izpaudās galvenokārt atbrīvošanās centienos no monarchijām, kuras apspieda mazās slavu tautas. Pašā sākumā krievi resp. lielkrievi maz interesējās par šo kustību, tikai vēlāk tās virziena noteikšanu sagrāba lielkrievi resp. slavofiļi, pielāgojot to saviem nodomiem. Slavofiļi panslavisma kustību tā pārveidoja pēc savas piegrieznes, ka lielkrievu un citu slavu tautu ... kopš, izveidojot mērķi — lielkrieviem atbrīvot citas slavu tautas... Tā slavofiļu uzskati saplūda ar panslavismu, izveidojot ... mazākās slavu tautas vēlāk nepiedalījās šajā kustībā. Slavofiļu pārveidoto panslavismu pieņēma ... krievu ... Aleksandra III valdīšanas laikā, kāpinot slavu (jāsaprot — lielkrievu) uzdevumu līdz tieksmei ukundzēties visām mazākām tautām. Šī lielkrievu uzkundzēšanās, atzīstot krievu tautu par Dieva izredzēto valdīt, izpaudusies kopš ... dienām, tā parādās arī krievu komunistu valdīšanas laikā. Ar Ivana III valdīšanas laiku krievi pasludināja savas tiesības uz grieķu - katoļu ķeizara mantojumu u. t. t. Vēlāk izveidotais slavofilisms saplūda ar panslavismu, tādēļ arī visu krievisko iedomību, varaskāri, citu tautu apspiešanu mēdz apzīmēt ar panslavisma vārdu. Tādā plašākā nozīmē panslavismu izprot arī citi. Tādā nozīmē arī to esmu lietojis.

Savā pēdējā lasītāja vēstulē „Kas bija Pobedonoscevs?" LA 83. numurā „Nujorkietis" cenšas mani pārliecināt, ka Pobedonoscevs bijis filozofs. Minētie „fakti" tomēr nevar pārliecināt. Ja kādā amerikāņu koledžu mācību grāmatā Pobedonoscevs apzīmēts par cara Aleksandra III pārkrievināšanas kustības vadītāju, ar to paceļot viņu it kā filozofu saimē, tas ir vai nu pārpratums, vai arī faktu sajaukums. „Nujorkieša" atcere no lekcijām arī nerāda kādu Pobedonosceva filozofisku spriedumu, bet tikai varmācīgā krievu „činavnieka" uztveri. Par Pobedonosceva „filozofiju" neesmu lasījis nevienā filozofu darbu apcerē. Nezin' vai filozofijas speciālisti arī viņu uzņems filozofu rindās? Ka esmu apzīmējis Pobedonoscevu tikai par mazu gariņu daudzo krievu varmāku rindā, tas tikai rāda, ka neesmu aizmirsis ne Staļina „trīs collu īsāko un kroplo roku", ne cita krievu varmākas izrīcību.

Domāju, ka būšu iepazīstinājis „Ņujorkieti" ar saviem uzskatiem panslavisma jautājumā, tādēļ par to mums nebūtu vairs jādebatē.

☆

Nupat saņēmu „Latvija Amerikā" biroja man adresēto māc. R. Zariņa vēstuli, kurā viņš piekrīt maniem korriģējumiem attieksmē uz apcerējumu par prof. L. Bērziņu rakstu krājumā „Zvaigžņu sega". Vēstulē arī minēti avoti, no kuriem nepareizās ziņas iegūtas. Nobeigumā māc. R. Zariņš raksta: „Raugi, tiešām uz atmiņu vien nevar palaisties."

Kaut to ievērotu visi atmiņu rakstītāji, lai viņu darbu vēlākajiem izmantotājiem nerastos nepatikšanas.

Pateicos mācītāja kungam par vēstulei pievienotajām dziesmu lapiņām!

Harijs Mellbārdis

LASĪTĀJU vēstules

PATEICĪBA

Pateicos „Latvija Amerikā" atbildīgajam redaktoram A. Vinčelam un izdevējiem — Kanadas DV valdei par LNAK padomes vēlēšanu siltu atbalstīšanu, popularizējot tās laikraksta slejās.

Sirsnīgs paldies Rasiņa un Grigala kundzēm par pūlēm un svētdienas laika ziedojumu vēlēšanu rezultātu skaitļošanai uz mašīnām un inž. Nik. Pētersonam par balsu skaitīšanas diagrammu zīmēšanu un palīdzību balsu skaitīšanas procedūrā.

Paldies visiem maniem kollēgām — LNAK padomes vēlēšanu komisijas locekļiem, kas labā darba izpratnē un saskaņā palīdzēja šīs vēlēšanas izkārtot un paveikt ar labiem rezultātiem. Paldies technisko darbu veicējam J. Rolavam, visiem talciniekiem un citiem.

Visbeidzot mīļš paldies tai latviešu trimdas sabiedrības daļai Kanadā, kas, vēl apzinīga latvieša pienākumu, ar savu labas gribas un demokrātiskās izpratnes apliecinājumu piedalījušies vēlēšanās.

Doma par Latvijas brīvības atgūšanu lai mūs vieno vēl ciešāk nākotnē. Būsim stipri cīņā par šo ideju.

J. Grodnis,
LNAK padomes vēlēšanu komisijas priekšsēdis

LATVIJA

99. N-RS. TREŠDIENA, 1967. GADA 13. DECEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531—4533;

Atb. redaktora vietniece — Silvija Ancāne, sasniedzama redakcijā, tālr. 465—7902;

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Norītis 1765 Victoria Park Ave., Apt. 307, Scarborough, Ont.; tālr. 759—8076;

Sporta redaktors — Valdis Teteris, 17 Chester Hill Rd., Toronto 6, Ont., tālr. 463—4226.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str.19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanādā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa: ASV un Kanadā — par mēnesi $ 1.50; 3 mēn. $ 4.50; 6 mēn. $ 8.50; par gadu $16.00 Atsevišķa numura cena 20 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā 0 1.60, bet tekstā $ 3.20 — $ 6.40 par 1 collas slejas telpu.

Mēs bijām Kērbekā

Nav nemaz tik sen, kad tautieši pulcējās Kērbekas ciemā Vācijā, kura mazajā kapsētā guļ Jānis Jaunsudrabiņš. Visiem klātesošajiem 26. augustā bija tikai viena doma — Latvija, jo pieminot lielo augšzemnieku, domājām par Latviju, Latvijas siliem, kalniem, ūdeņiem.

Fakts, ka daudzi bija mērojuši tālu ceļu, lai piedzīvotu Jāņa Jaunsudrabiņa kapa pieminekļa iesvētīšanu, liecināja, ka tas nebija notikums, par kuru tikai mūsu vidē vien runā un runās. Latviešu tautai piemineklis uzcelts! Uz šo kapsētu meklēs ceļu daudzi. Jānis Jaunsudrabiņš mums mācījis mīlēt un iemīlēt savu dzimteni — mūsu Latviju. Tādēļ arī Latvija nav iedomājama bez Jāņa Jaunsudrabiņa, bez viņa vārdiem.

Par šāgada 26. augusta notikumu Kērbekā ziņoja vairākkārt arī vācu prese, jo Jaunsudrabiņš Vestfāles rakstnieku apvienībā bija aktīvs un pazīstams biedrs. Arī televīzijā varējām īsumā vēlreiz redzēt svinīgo pieminekļa atklāšanas brīdi. Mums draudzīgā vācu tauta to nebija vienaldzīgi uzņēmusi.

Četras nedēļas pēc pieminekļa iesvētes, kādā automašīnu izstādē Eiropas mērogā, gadījās satikties ar trim vāciešiem, kuri bija atbraukuši apskatīt un iepirkt jaunos modeļus. Dzirdēju, ka viņi savā starpā runāja par Latviju. Divi tur bijuši kaŗa laikā. Stāvēju un vēroju. Viņi jau zināja, ka esmu latviete, bet — vai še vieta un laiks runāt tādas lietas? Sevī domāju: tomēr neesam tik mazi, ka labprāt mūs piemin.

Pēc brīža piegāju pie viņiem un sākām runāt arī par Jaunsudrabiņu — par 26. augustu. Arī viņi bija lasījuši par pieminekļa atklāšanu. Tā kā nākošā diena bija svētdiena un brīva, uzaicināju aizbraukt uz Kērbeku. Braucot parādīju uzņēmumus no pieminekļa iesvētīšanas, stāstīju par rakstnieka dzīvi un darbiem, arī par to, kā pieminekli cēla. Mani ceļa biedri klausījās ar izbrīnu. Brauciens ilga nepilnas divas stundas, bet spraigās un jautrās sarunās aizritēja nemanot.

No iepriekšējiem apciemojumiem Kērbeku pazinu tīri labi. Tā bez maldīšanās nokļuvām kapsētā. Sirdī bija uztraukums. Dzīvā atmiņā vēl bija 26. augusts. Apkārtne tāda pati, debess un saule tāpat kā toreiz. Trūka tikai ļaužu bara. Pusdienas laiks. Ielas klusas. Bijām tikai četri: trīs vācieši un viena latviete. Lēnām gājām uz Jāņa Jaunsudrabiņa atdusas vietu. No tālienes jau varēja redzēt lielo akmeni. Mēs nerunājām ne vārda. Bija it kā svinīgs brīdis. Tad apstājāmies.

Nezinu, ko šai brīdī izjuta trīs svešātautieši; katrā ziņā, redzot pieminekli ar Jaunsudrabiņa ģīmetni, aizgrābti bija arī viņi. To norādīja sejas izteiksme. Nolikām sarkanbaltsarkanus ziedus un pakavējāmies klusumā. Bet tad viens sacīja: „Ka še guļ liela personība, to redz ikviens, ieraugot akmeni, kurš patiesi ar savu lielo vienkāršību liek domāt un kļūt bijīgam tā priekšā. Svešiniekam gribētos arī uzzināt, kas še guļ, kas tas bijis par cilvēku." Nāk prātā, ka reiz runāja par plāksni akmens labajā pusē, apakšā, kurā vācu valodā īsumā būtu tuvāk paskaidrots, kas ir Jānis Jaunsudrabiņš. Par šo domu derētu padomāt un to īstenot.

(Nobeigums 5. lpp.)

TARJEIJS VESOSS

NEPARASTAIS

NOVELE NO KRĀJUMA „VĒJI" (VINDANE)

Tulkojis Andrejs Irbe

Arne domāja: Nekas viņas nespēj apkaunot —

Viņš stāvēja ceļmalā un gaidīja autobusu. Bija karsta jūlija diena, un ceļu klāja gaiši pelēki putekļi. Automašīnas, kas šāvās garām, šķieda mākoņus ap sevi — un mākoņu vidū sprauslāja skaistas, turpat vai kailas riteņbraucējas. Bet aizvien tās no jauna iznira otrpus putekļu mākoņa, minās tālāk, un uz viņu brūnajiem pleciem un stilbiem gulēja smalku smilšu kārtiņa. Un droši vien arī uz krāsotajām lūpām. Arne vēroja viņas, un sirdī bija tāds kā smagums. Neparasts smagums. Viņš domāja: Esmu pārliecināts, ka nekas viņas nespēs apkaunot. Tās nekad nebūs citādas, tikai skaistas.

Viņam bija turpat astoņpadsmit gadu.

— Autobuss taču nebūs aizgājis? — aiz muguras skanēja jautājums. Viņš apsviedās, it kā būtu notverts nedarbā. Tas bija Larss no fabrikas, kas tur stāvēja. Pieaudzis puisis. Arne pazina viņu labi.

— Nē, — atbildēja Arne. — Es ar' gaidu.

— Tad jau tūdaļ nāks. Vai tu uz Oslo, Arne?

— Nē, es tepat pie krustmātes uz brītiņu.

Viņi stāvēja un gaidīja. Viena aiz otras garām traucās automašīnas. Arnem un Larsam bija jāklepo. Tur tālumā pēdējais putekļu mākonis apraka jaunu riteņbraucēju baru.

— Jā, nabaga riteņbraucēji! Tagad — brīvdienu laikā, — sacīja Larss. — Re', tas skuķu bars tur. Viņām cits neatliks, kā rīt ceļa putekļus visu augu dienu.

Arne neatbildēja. Viņš tikai stāvēja un lūkojās uz baru, kas dūkdams tuvojās. Zeltains. Brīnumains.

Larss teica:

— Tā vien rādās, ka vasaru skaistums ir uz ceļa. Tev un man. Es tevi, puis, paklau, pazīstu.

Arne nosarka un atbildēja: — Neplāties ar to, ko tu nezini!

Larss raudzījās viņā, un acu kaktiņos tam spīdēja viltnieks.

— Vai zi', es arī šo to atceros. Man šķita skaisti. Man arī. Nav nemaz tik sen. Palūk! Nāk atkal, — viņš nobeidza.

Gaišā rinda šāvās garām. Niķeļa apkalumi mirdzēja, mazi, priecīgi drānu gabaliņi plandījās ap brūnām miesām. Pirmā riteņbraucēja izmeta gaisā garu roku, it kā sveicinādama Arni, kur viņš nostājies. Viņa brauca cieši garām.

— Hallo!

Un prom bija.

Ko? — viņš domāja, juzdams sīkus drebuļus skrienam caur augumu. It kā puspriecīgu izbīli. Bet tad bija nākamā klāt, un tā darīja, kā pirmā iesākusi. Viņa šķindināja sava divriteņa zvārguli.

— Hallo, zēn! — viņa sauca. — Es zvanu tev, es zvanu; un tad aizdrāžos projām no tevis, aizbraucu projām, — viņa klaigāja balsī, kādu drīkst lietot, braucot garām jaunam gaidu pilnam puisim vienu vienīgu reizi, zinot, ka viņu otrreiz neredzēs.

Arī šī bija jau garām un projām. Pārējais bars sekoja uz pēdām, un, ja jau pirmās iesākušas, tad arī šām bija katrai kaut kas sakāms Arnem, garām braucot. Viņu bija vesels bars. Un bezbailīgs.

— Cik kautrīgi viņš stāv! Pagalam notvīcis.

— Vai tad tev vēl nevienu vasaru nav bijis savas meitenes?

— Skaists zēns!

— Bet nav jau mums laika ar viņu noņemties.

— Un nu mēs jau projām...

— Nu esam projām, mēs — —

Un tā bija patiesība. Projām — vienā rāvienā. Nekad vairs. Savādi. Ačgārni! Viss bija tik ačgārni, ka sūrstēja. Nedabiski. Kāpēc viss tāds izgaist un ir pagalam? Citur nekad nav tāpat.

Larsa balss iejaucās starpā:

— Jā, tas tik nu bija smalks bezdelīgu bars! Kā apšņāktas, kad barā.

Arne klusēja.

— Un es tev teikšu, ka tu staroji, Arne, — bilda Larss un smīnēja.

Bija labi, ka nu tieši nāca autobuss. Pazīstamais autobuss ar visu, kas tam piederējās. Viņi māja, un tas bremzēja un apstājās. Logi bija vaļā šajā karstajā laikā. Un iekšā bija ļaužu pilns.

Larss iekāpa pirmais.

— Vai, vai, — viņš runāja, — šeit nu nav jāsalst! Un gaiss, ka ne elpu atvilkt. Mums nu būs jāstumjas uz pēdējiem soliem. Mums, Arne.

Arne lūkojās seju mūrī. Vienaldzīgi, gurdeni autobusa braucēji. Autobusu sejas. Siltas, pa pusei vai pavisam aizsnaudušās.

Un tomēr — it kā zibens izšāvās cauri Arnem, kaut ko ieraugot.

Larss atrada sev tukšu vietu priekšpēdējā solā. Nokrekšķinādamies viņš atslīga sēdvietā. Tad palūkojās atpakaļ. Pēdējais sols sniedzās no viena autobusa sāna līdz otram un, kā redzams, bija meiteņu pilns. Larss pameta ar acīm uz to pusi.

— Nu, skuķītes — tur galā. Vai varat piešķirt vietu garām, bet tievam puisim?

Teikto tur nenovērtēja par lētu.

— Varam, varam, — viena teica.

— Vai es neteicu! — sauca Larss. — Klau, Arne, nāc un spiedies vien rindai vidū!

Autobuss jau ripoja tālāk. Stāvēt nebija viegli. Arne manīja, ka kreisajā pusē pavērusies sprauga meiteņu rindā, un spiedās tur iekšā.

— Bet būs jāsēž kā jau spraugā, — viena atcirta Larsam.

Larss atbildēja, pa pusei pagriezdams galvu:

— Jā gan, bet ir jau arī starpība, kas tā par spraugu...

Kāda iesmējās. Arne atlaidās pret atzveltni. Autobuss kratījās uz ceļa gabala, kas bija kā rīve. Tikai druscīņ. Nekas tāds, kam būtu pievēršama lielāka uzmanība.

⊕

Viss jau atkarājas no tā, ar ko jāsēž, cieši saspiežoties. Arne sēdēja kādu nieku samulsis. Viņš bija iespraucies starp divām nekad agrāk neredzētām meitenēm un it kā neuzdrošinājās uz tām skatīties. Viņš tikai juta tās cieši klāt un jutās mazliet jocīgi.

Tā pa kreisi sēdēja pie loga. Tad Arne. Pa labi — vēl vismaz četras; viņš nepētīja. Pameta acis uz kreiso pusi tikai tālab, lai pārliecinātos, ka tiešām ir tā, kā pirmīt ieraudzījis. It kā burvestība vilka viņu uz to pusi.

Karstuma dēļ viņš bija plāni ģērbies, arī viņas bija ģērbušās plāni — un tā tur, kreisajā pusē, bija gan pati skaistākā un neparastākā. Daudz jau viņš par tām lietām nezināja. Viss bijis it kā aiz atslēgas. Bet bija gan brīnumjauki — just meitenes augumu dzīvojam sev cieši blakus. To viņš juta visā savā augumā, elpa aizrāvās. Skatījās taisni uz priekšu vien. Nu es to jūtu! Šķiet — tas man.

⊕

Vai visi mēmi kļuvuši? Vai arī tā bija tikai tāda autobusu pussnauda? Kaut kur pašā labajā malā kāda murmināja:

— Tad ta' kluss kļuva! —

— Tai galā arī?

Un „tai galā" nozīmēja pašā kreisajā malā. Abas paškielēja pāri galvām un čakstināja tālāk:

(Turpinājums sekos)

Osvalds Liepa

Trimdas teātris no rakstītāja viedokļa

IV

Nākamais, par ko autoram jātiek skaidrībā, ir — kam rakstīt.

Jautājums liekas vienkāršs un atbilde, paviršī pieejot, skaidra. Bet īstenībā tā ļoti sarežģīta, jo no atbildes, ko rakstītājs šai brīdī atzīst par pareizo — pieņemot, ka no literārā un drāmas teorijas viedokļa viņa darbs atbilstu prasībām — atkarājas lugas panākumi, vai to izrādīs, vai ne.

Dzimtenē stāvoklis bija pārskatāms. Tur bija lielie Rīgas teātri, apriņķu pilsētu vai provinču ceļojošie teātri, un lielais lauku amatieru kopu tūkstotis. Katram no tiem bija sava publika. Katrs no tiem meklēja savai publikai piemērotu repertuāru.

Dzimtenē, tātad, autors varēja izvēlēties, kam rakstīt. Un jau no pirmā brīža ikvienam parasti arī bija jau padomā, kur uzrakstīto likt. Pietika sagatavot manuskriptu vienā eksemplārā, paturot mājās pirmrakstu. Ja vien tas neizrādījās drāmatisks nedarbs, vienmēr atradās izdevējs vai, vismaz, grāmatu veikala īpašnieks, kas uzņēmās rūpes par lugas izplatīšanu. Tās pirka un lasīja ne tikai iestudēšanai, bet pirka un lasīja arī skatītāji, kas vēlējās iepazīties ar saturu pirms iešanas uz paredzēto izrādi. Lugas, kuras neizrādīja Rīgā, izrādīja Liepājā, Rēzeknē, Pālē, Saldū vai Stāmerienē. Protams, simti iesācēju mēģinājumu kā vienā, tā otrā vietā arī beidzās nesekmīgi. Bet tie, kas kādu no pārbaudēm izturēja, turpināja rakstīt un daudzos gadījumos viņiem sekmējās. Zīmīgi, ka tādu autoru bija ap 40, tātad tikpat, cik autoru 20 gados parādījušies trimdā.

Sacītais, varbūt, izklausās pēc parastās „veco, labo laiku" cildināšanas, bet šāsdienas rakstītāja viedokļa izpratnei salīdzinājums nepieciešams. Bez tam, arī dzimtenē no lugu rakstīšanas vien dzīvoja tikai retais. Kam rakstīt šeit, trimdā?

Teātru nav, ne lielu, ne mazu. Labākie ansambļi, kas vēl darbojas, iestudēdami pa vienai lugai gadā, līdzinās dzimtenes neatkarības laika ceļojošajiem, tikai to varēšana daudz ierobežotāka. Lai kā saukti, tie — vismaz Amerikā — visvairāk ir atsevišķu skatuvnieku ģimeņu privāti uzņēmumi, kuru lielākā rūpe, materiālā baze, noteic tiklab šo ansambļu darbības apjomus un intensitāti, kā arī repertuāra izvēli. Vēl gan pastāv kāds pusducis mazāku kopu ar bieži mainīgu vadību, tāpat sagatavodamas pa vienam iestudējumam gadā. Bet publika no kādreizējā miljona samazinājusies uz dažiem simtiem vai tūkstošiem un turpina samazināties. Bez tam, tā sadalījusies divās lielās, gandrīz naidīgās nometnēs: vecajos, kas grib dzīvot atmiņās un cerībās uz šo atmiņu atdzīvināšanos, un jaunajos, kurus atmiņas neinteresē. Ja dzimtenē galveno teātru apmeklētāju vairums sastādīja jaunākās paaudzes, tad trimdas publikas vecuma caurmērs ir ap 50-tiem. Ar katru gadu aug arī valodas, tikumu, dzīves uzskatu un teātra uzdevumu izpratnes barjēras.

Šodien saprotam, kaut arī oficiāli neatzīstam, ka pie jauniešu aiziešanas no latviešu resp. vecākās paaudzes sabiedrības paši vien esam vainīgi. Ne tikai nebūdami sagatavoti duālistiskajai dzīvei trimdā, bet vieglprātīgi nemaz tai nesagatavodamies, oficiāli visu laiku sapņodami par drīzu braukšanu mājās, neesam spējuši savus bilingvistu audzināšanas uzdevumus veikt, pat ne tos apzināties. Trimdas gadu desmiti šai ziņā mums nekā nav mācījuši. Paaudzei, kas tagad ir trīsdesmitajos gados, gan šī apziņa un varēšana potenciāli lielāka, bet tas stāvokli negroza. Trimdas sabiedrisko gaisotni vēl joprojām nosaka jubileju svinētāji, un starplaikā daudz jaunu latviešu zaudēti. Mūsu stūrgalvība, patmīlība un muļķība liek tiem zust joprojām.

Runājot par teātri, publikas sadalīšanās vecajos un jaunajos, varbūt, nebūtu notikusi, vai būtu notikusi daudz mazākos apmēros, ja ansambļu vadītāji un režisori, uzņemdamies arī drāmaturgu pienākumus, būtu tos veikuši ne tikai skatuviskā, teātrālā, bet arī no publikas audzināšanas, pāraudzināšanas un jauniešu vajadzību izpratnes viedokļa. Cenšanās iepazīstināt jaunatni ar neatkarības gadu sasniegumiem, pašiem un pašu skatītājiem labsajūtā tajos gozējoties (pat ar tā laika tulkojumiem), jau ir jauka un laba lieta, bet jaunieši aug un dzīvo šaidienā. Tāpat kā vecā paaudze auga un dzīvoja savā laikā, Raiņa, Aspazijas, Blaumaņa, Brigaderes un Akurātera lugā izteiktajā garīgajā apkārtnē, arī šāsdienas jaunatnei jādzīvo tagadnes garīgo un mākslas vēju strāvojumos. Daudz atsaucīgāka tā būtu bijusi kaut vājākām, bet saturā laikmetīgām lugām. Protams, tās tik daudz neinteresētu vecos, drošos maksātājus, varētu pat tiem nepatikt, tāpēc pēc tādām nav bijis pieprasījuma. Daudzu ansambļu repertuāros šādu lugu vēl joprojām nav — uzrikstēšanās bijusi par niecīgu vai tās pavisam trūcis.

Pieprasījumus šai ziņā gan izteikuši daži literāti. Bet to domas ansambļu vadības bieži ignorējušas, uzskatīdamas klusībā par svešu iejaukšanos savās interešu sfairās, tāpat kā drāmaturgu — parasti arī literātu — nepieciešamību par lieku nemākuļu cenzūru.

Tātad — kam rakstīt: jaunajiem, vecajiem, vai abiem? — Ja autors izšķiras par atbildi — jaunajiem, viņš zina, ka lugai nebūs nekādu izredžu tikt izrādītai. Ja viņš izšķiras par vecajiem, viņam var likties, ka mērķis nav pūļu vērts. Bet ja viņš izšķiras par abiem, rodas problēma, ko „drīkst" un ko „nedrīkst" rakstīt. Tūlīt arī uzmācas jautājums: kur uzrakstīto likt?

Neielaižoties sīkumos, te tomēr jāsaka: lugas uzrakstīšana pašreizējos apstākļos, tās pavairošana dažos desmitos eksemplāru un izplatīšana starp varbūtējiem, grūti sameklējamiem interesentiem prasa no rakstītāja vismaz 6 mēnešu intensīva ikvakaru darba jeb 500 — 1000 darba stundu un ap 150 dolaru, neskaitot kafiju un cigaretes. Daudziem, ļoti daudziem rakstītājiem šo dolaru vienkārši nav.

(Turpinājums sekos)

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

Atis Ķeniņš „Zvaigžņotā junda", dzejoļi, sakārtojusi Angelika Gailīte, izdevis apgāds Upeskalns 1967. gadā, 92 lpp.

„Jaunā Gaita" Nr. 65, rakstu krājums kultūrai un brīvai domai, apgāda Ceļinieks izdevums, atb. redaktors L. Zandbergs, 60 lpp.

Valentīne Hermane

KUR, KĀ, NO KĀ?

Kur, kā, no kā
Dzimst vēsma,
Lai mierīgā plūsmā
Pieskartos vaigam,
Jeb, vēršoties vētrā,
Brīva un nevaldāma
Pasaulē trauktu?

Kur, kā, no kā
Dzimst jūtas sirdī,
Kad negribot zini,
Ka mīli, bet nezināsi
Vēsmai, vai vētrai
Būs tava mīla
Kā dvīņu māsa.

Parastajā saskatīt neparasto

NEDAUDZ VĀRDOS PAR TARJEIJU VĒSOSU

Tā nebija nejaušība, ka 1966. gada vasarā izgadījās pavadīt vienu pēcpusdienu norvēģu rakstnieka Tarjeija Vēsosa (Tarjei Vesaas) un viņa dzīvesbiedres rzejn. Haldisas Morēnas Vēsosas (Halldis Moren Vesaas) mājās rietumu Telemarkā, Norvēģijā.

Turp nokļūt bija vilinājis savdabīgais ziemeļnieciskais kolorīts Vēsosa prozas darbos. Bet ne tas vien. Vēl vairāk saistīja rakstnieka spējas atsegt ikdienas notikumu un „parastu" cilvēku individuālo vienreizību. Ir rakstnieki, kas par savu tematu izvēlējušies neparastu personību, neparastus piedzīvojumus vai pārdzīvojumus. Vēsosa temats ir neparastais parastajā, kas tāds — neparasts — kļūst tādēļ, ka ikviens no mums skata pasauli un pārdzīvo notikumus ap sevi un sevī, savas individuālitātes spoguļa atspoguļotus.

Tarjeijs Vēsoss (dzimis 1897. gadā) pieder pie mūsdienu norvēģu rakstniecības pašām augstākajām galotnēm. 1964. gadā Skandinavijas valstu padome Vēsosam piešķīra Ziemeļu balvu literātūrā par romānu „Ledus pils" (Is-slottet), viņš nominēts arī Nobela prēmijai.

Latviski tulkots Vēsosa 1928. gadā publicētais romāns „Melnie zirgi" (Dei svarte hestane), kuŗu izdevis apgāds Grāmatu Draugs (1961. gadā, tulkojusi Lizete Skalbe). Bet tiekoties, rakstnieks pastāstīja, ka arī otrs viņa romāns — „Lielā spēle" publicēts žurnālā „Sējējs". Abi šie darbi pieskaitāmi Vēsosa literārās darbības pirmajam posmam, reālistisko zemnieku romānu posmam. Tajos, tikai rūpīgi ieskatoties, samanāms tā Vēsosa rokraksts, kas viņš ir šodien: eksperimentētājs, kas nebaidās saskarties ar neparasto.

Novele „Neparastais" publicēta 1952. gadā iznākušajā krājumā „Vēji" (Vindane), un arī uz to var attiecināt literātūrvēsturnieka Fīlipa Hūma teikto, ka „nozīmīgākais Vēsosa grāmatās nav kādas personas teiktais, bet tas, kas šķietami palicis nepateikts (...), noskaņa, kas vienā acumirklī piepilda telpu un raksturo situāciju" (Philip Houm, Norges litteratur VI, Oslo, 1955.). — Plašāk par Vēsosu skat. eseju „Māksla zināt tiltus pār neredzamām sānupēm" („Jaunā Gaita" Nr. 63). A. I.

Redakcijas piezīme: Tarjeija Vēsosa noveli „Neparastais" Andreja Irbes tulkojumā sākam iespiest ar šo laikraksta numuru — kā izmēģinājumu. Lūdzam lasītāju atsauksmes, vai arī turpmāk palaikam sniegt kāda ievērojama cittautu rakstnieka darbu tulkojumā, vai iespiest tikai latviešu autoru stāstus, noveles un tēlojumus.

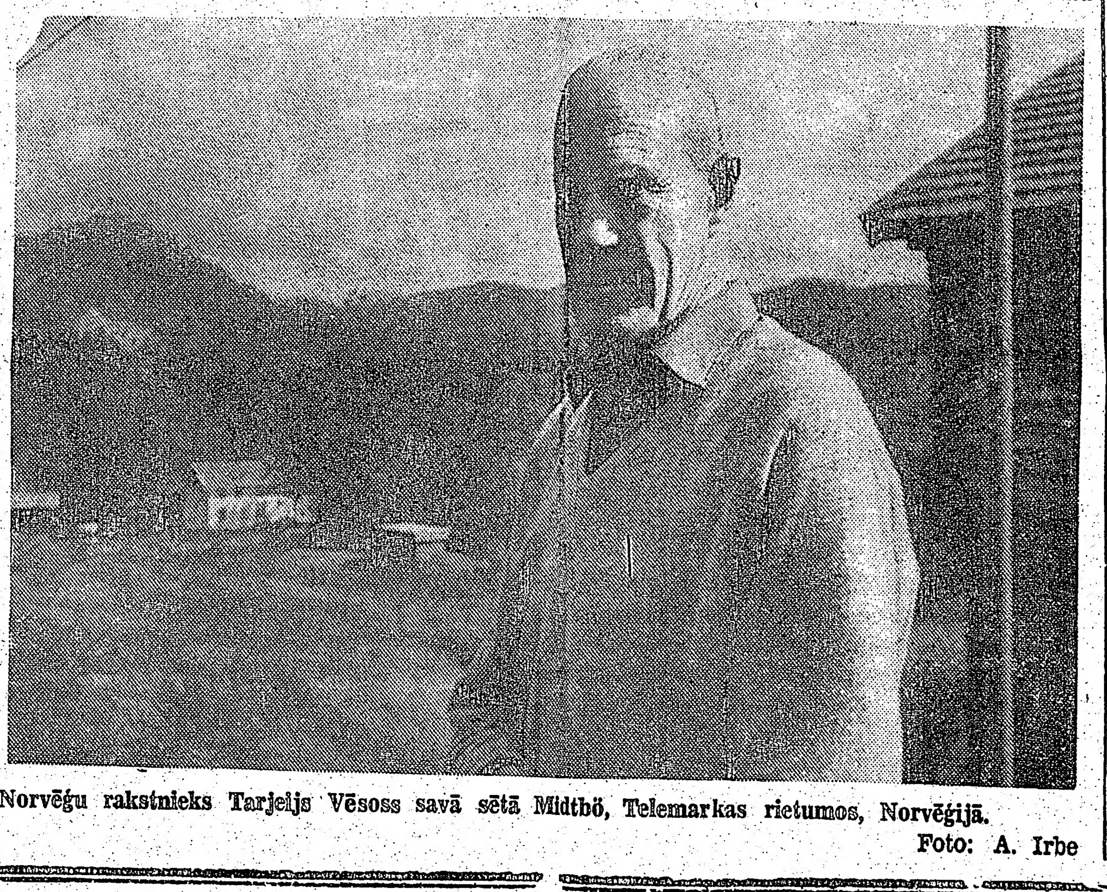

Norvēģu rakstnieks Tarjeijs Vēsoss savā sētā Midtbō, Telemarkas rietumos, Norvēģijā. Foto: A. Irbe

Jānis Klīdzējs

Sveiciens Zentai Mauriņai

RAKSTNIECEI, DOMĀTĀJAI, LATVIEŠU TAUTAS BALSS NESĒJAI UN LIKTEŅA GAISMOTĀJAI DR. ZENTAI MAURIŅAI 15. DECEMBRĪ APRIT 70 MŪŽA GADU

Piemērojot amerikāņu terminoloģiju latviešu gara dzīves ainavai un Zentas Mauriņas vietai un veikumam viņas mūža 70 gados, varētu teikt, ka latviešu tautai viņa nav tikai rakstniece, personība, individs vien. Savā ziņā viņa ir autonoma gara dzīves institūcija, virziens, neatkārtojams vienreizīgums, latviešu Bēthovena traģiskā simfonija, kas lielu personīgu un tautas sāpi pārvērš gaismā, spēkā un mīlestībā. Viņa pieder pie tiem nedaudzajiem, kas savai tautai daudz vairāk devuši nekā no tās saņēmuši. Tieši tādēļ un neizbēgami viņa savukārt vēl pieder pie tiem nedaudzajiem, kas „nedarbojas" grupā, barā, kaut kādā „aprindu" atzītajā ierindā. Zenta Mauriņa bijusi „ārpusniece" jau kopš bērnības dienām, kad slimība viņu fiziski salaulāja ar braucamo krēslu. Kopš tām pašām dienām viņa savu dvēseli, gribas spēku, sapņojumus un ieceres salaulājusi ar gara, iekšredzes un tālredzes meklējumu sevī, tautā un pasaulē. Kāpšana augstāk vientulības un meklējumu kalnā vairāk pavēra lielāku plašumu un skaidrību tajās kartēs, kuŗās iezīmētas cilvēku, tautu un kultūru psicholoģiskās un socioloģiskās līnijas. Zenta Mauriņa atklāja sevī rakstnieces un domātājas tapšanas brīnumu un cerību: es no savas vientulības spēju vairāk redzēt un saprast nekā tie, kas steidzīgi jaucas pa baru. Lasītāju un klausītāju pulki ar savām dzīvēm un rūpēm, balsīm, jautājumiem un atbilžu meklējumiem sāka pulcēties ap viņu, un ap viņas vientulības kalnu sāka skanēt jauno gara meklētāju draudzības balsis. Satikšanās un dzīvošana kopā ar savu tautu un pasauli bija sākusies.

Ar savām grāmatām, rakstiem žurnālos un avīzēs, ar lekciju cikliem pa attālākiem Latvijas novadiem Zenta Mauriņa ievadīja lielu daļu Latvijas brīvības paaudzes jaunā gara vērtību skatījumā pašu mājās un pasaulē.

Trimdas gados Zenta Mauriņa ir radījusi jaunus literāros darbus ar tādu spontānitāti, kuŗa ikdienas rūpju mērītājam varētu likties neticama. Viņa strādājusi ar pārvarīgu spēku, spītēdama slimību nastām un bieži vien klusumam savā vientulības kalnā. Varbūt zemapziņīgās nojautas par savas tautas izmisīgo likteni ir likušas viņai skrieties ar laiku un gadu tecēšanu, kas tautai nelabvēlīgi.

Zentas Mauriņas 70 gadu mūža devums ir vairāk nekā 30 grāmatu latviešu valodā. Vairāk nekā 20 no tām ir tulkotas vācu valodā, tās izdevuši vācu un šveiciešu apgādi. Viena (A Prophet of the Soul: Fyodor Dostoievsky) angļu valodā izdota Londonā. Astoņi tulkojumi ir zviedru, pa vienam holandiešu, dāņu, somu un krievu valodā. Viņa vairāk nekā jebkuŗš cits latviešu rakstnieks ir runājusi uz Eiropu un pasauli ar savām grāmatām un rakstiem, ar neskaitāmiem lekciju ciklu sniegumiem daudzos Eiropas kultūras centros. Arī viņas tulkojumu klāsts no vācu, franču, angļu, krievu un norvēģu valodām latviešu valodā ir ievērojams.

Var tikai apbrīnā pie viņas mūža veikumiem aizdomāt: kā gan viens pats cilvēks, kam dzīvē bijis jāsalauž tik daudz dzelzs aizbīdņu, visu to varējis paveikt?

Varētu tikai vēlēties, lai latviešu skolās visā pasaulē, kur skolotāji un vecāki bērniem māca latviešu valodu, Zentas Mauriņas dzīve un darbi būtu par paraugu un apcerējumu iesākumu šo jautājumu atbildēšanai.

Ja mūs dzimtene Latvija šodien būtu brīva, neatkarīga valsts, Zentas Mauriņas darbi būtu Nobela prēmijai prezentējams materiāls literātūrā.

Ir saprotams un izskaidrojams, ka cilvēkam, kas ar savu kalpojumu un veikumu pacēlies pāri pār „līmeni", bez tūkstošiem cienītāju un darba atzinēju ir arī noniecinātāju un noklusētāju grupas. Tā ir cilvēka lieluma nastas daļa.

No dzimtenes klusajiem tālumiem un no trimdas latviešu salām pasaulē pie Zentas Mauriņas steidzas tūkstošiem mīļu labdienu, laba vēlējumu un paldies par palīdzēšanu dzīvot ar to gaismu, kuŗu nesušas viņas grāmatu lappuses un viņas pašas dzīves — sāpju uzvarētājas paraugs.

(78. turpinājums)

— Labi, Onkelchen. Es pēc pāris dienām tev atnesīšu; tu tad nodod tālāk.

Kad Ilga pārnāca mājās, viņu durvīs sagaidīja Smādaru Ieva.

— Jums zvanīja. No Jelgavas, — viņa teica, rokas priekšauta stūrī vīstīdama. — Tur notikusi nelaime.

Ilgai pirmā doma bija: nauda! Pie tēva bijusi kratīšana un nauda atrasta. Viņa skatījās Ievā un gaidīja; nebija spēka jautāt.

— Jā — nu . . . — Ieva bija neziņā, kā sakāmo pateikt. — Tur ar jūsu tēvu . . . Jums vajadzētu braukt . . . varbūt, ka vēl dzīvs.

— Tēvs?!

Ieva izstāstīja, cik zināja: Rūsiņu mājā izcēlies ugunsgrēks. Tēvs tai brīdī bijis pie kaimiņiem. Kad pamanījis uguni, skrējis mājās, gribējis vēl ko glābt, bet tik stipri apdedzis, ka aizvests gan uz slimnīcu, bet pie samaņas neesot.

— Un māja? — Ilga jautāja. — Māja? Kas ar to? Nodegusi?

— Par to es nezinu, — Smādaru Ieva paraustīja plecus.

Visu ceļu līdz Jelgavai Ilga nevarēja izšķirties: iet no stacijas vispirms uz slimnīcu Palīdzības ielā, vai mest līkumu gar Rūsiņu māju, lai redzētu, cik no tās palicis. Stacijas laukumā bija pāris ormaņu. Ilga iesēdās kulbā un ierāvās tās kaktā.

— Uz kurieni? — ormanis nopliukšķināja pātagu un parāva grožus. Zirgs pakustināja asti un sāka soļot. — Pie tēva?

— Jūs mani pazīstat? — Ilga jautāja.

— Kuŗu jelgavnieku tad es nepazīstu? — ormanis atbildēja. Vēl vakar jūsu veco redzēju uz ielas. Bet šodien, skaties... Un neesot nemaz bijis valdāms. Citi vēl mēģinājuši saturēt, bet viņš kā traks lauzies namā: viņam tur esot jātiekot un jātiekot. Bet tālāk par durvīm jau nav ticis, tad šo ar mokām atvilkuši atpakaļ. Bijis jau bez samaņas.

Ormanis runāja, iesāņus uz bukas pagriezies un pātagu visu laiku uz zirga dibena plikšķinādams. Zirgs ar to bija apradis un klabināja pa Zemgales prospektu vieglā riksī. Viņi iegriezās Palīdzības ielā, un pie slimnīcas ormanis plikšķināšanu pārtrauca. Zirgs apstājās.

— Un māja? — Ilga, no kulbas kāpdama, jautāja. Viņa neuzdrošinājās ormanī paskatīties. — vai . . . tur vēl kas palicis?

— Pa tīro! — ormanis saņēma pasniegto naudas zīmi. — Tās jau tur visas kā špicku kastītes. Brīnums, ka nenodega vēl kāda, pie tāda vēja. Bet ugunsdzēsēji nosargāja. Cerams, ka jūs vēl Krišu satiksit dzīvu.

Bet Ilga pati vairs gandrīz nebija dzīva. Viņa iegrīļojās slimnīcas priekštelpā un labu laiku nespēja nekā sakarīga pateikt. Galvā vandījās tikai viena doma: viņa tagad bija nabaga. Ja māja bija nodegusi, tad bija sadegusi arī nauda. Protams, vēl bija tas, kas aprakts zemē, bet tam nebija tās vērtības, kas valūtai. Sevišķi tagad, kad viņa domāja par izceļošanu.

Tēvu viņa vairs dzīvu nesastapa. Krišjānis Rūsiņš bija nomiris apmēram stundu pirms Ilgas ierašanās.

No slimnīcas Ilga kājām aizgāja līdz vecās mājas vietai.

Ormanim bija taisnība. Tur, kur agrāk atradās Rūsiņu māja un šķūnītis, tagad rēgojās drupas un ķieģeļu dūmvads. Koka daļas visas bija sadegušas. Kaimiņi un citi ziņkārīgie bradāja pa Rūsiņu dārzu un vēroja, kā vēl vietumis kūpēja gruzdošie koki. Citām reizēm ugunsgrēka vietās bija redzamas no mājas iznestas mēbeles. Dažreiz tās bija veselas, citreiz jau apsvilušas, bet te viss bija — kā ormanis teica — pa tīro. Uguns bija veikusi pilnīgu darbu.

Ilgu redzot, kaimiņi pašķīrās un ļāva tai pienākt tuvāk. Vienā skatienā viņa ietvēra un novērtēja notikušo postu. Tad viņa ievēroja, ka ugunsdzēsēji bija nobradājuši arī tēva ogulājus. Tai vietā, kur bija aprakti podi ar vērtslietām, zeme bija iegrimusi vairāk nekā citur.

Brīdi pastāvējusi, Ilga klusēdama pagriezās un aizgāja. Bija jādomā par tēva apbedīšanu. Jāgādā šķirsts, jāsarunā kapa rakšana, jāmeklē mācītājs.

Bija satumsis, un Lielās ielas skatlogos dega spuldzes. Staigāja skolēni — gan pa vienam, gan pa pāŗiem, gan lielākos baros. Daži sveicināja kādu vīru ielas otrā pusē; tas likās kaut kur redzēts. Pareizi! Tas taču bija skolotājs Nikolajevs!

Pie Katoļu ielas viņa pēkšņi palika stāvam.

Turtuliņš!

Katoļu ielā savā laikā bija Turtuliņa elektrisko piederumu veikals; ja arī tas tagad būtu nacionālizēts, tur vajadzēja būt kādam, kas zinātu, kur Turtuliņu atrast. Un Turtuliņš neatteiksies Ilgai palīdzēt nokārtot tēva apbedīšanas jautājumu. Un arī to otru lietu. It īpaši to otru. Jo kailajā dārzā beidzamās vērtības atstāt zemē ieraktas būtu skaidrs neprāts. Bez tam — varbūt Ekerts naudas vietā varēja piedāvāt sudraba vai zeltlietas.

Turtuliņš . . .

Kā viņai tas tūlīt nebija ienācis prātā!

Ilga pasteidzināja gaitu un pāris minūšu vēlāk jau bija pie Turtuliņa veikala. Skatlogā bija pāris elektrisko vadu rituļu, rindās kā kareivji salikti dažāda veida slēdži. Apgaismotajā veikalā plauktos bija redzamas papes kārbas, no griestiem karājās pāris desmit pienstikla spuldžu pārvāžņi. Aiz galda kaktā sēdēja Turtuliņš un kaut ko rakstīja veikala nolēšu grāmatā. Viņš valkāja acenes, un mati tam bija kļuvuši sirmi un plāni. Turtuliņš bija ievērojami novecojis.

— Ilga! — Ē - hm . . . Avota kundze! — Turtuliņš sevi pārlaboja un, nolicis acenes uz galda blakus spalvaskātam, uzlēca kājās. — Nē, tas . . . tas ir pārsteigums!

— Jānīt, jums . . . tev jāpalīdz. Es nācu . . . tu man esi vienīgais cilvēks . . . . Vienīgais, kas vēl palicis.

Ilga gandrīz krišus iekrita krēslā blakus logam. Tad viņa nesakarīgos teikumos, reiz jau pateikto vairākkārt atkārtodama un vienmēr no jauna uzsvērdama, ka Turtuliņš tagad tās pēdējā cerība, izstāstīja savu vajadzību: palīdzēt aprakt tēvu un izrakt noglabātās vērtslietas.

— Un kur . . . kur tu esi apmetusies? — Turtuliņš jautāja. Par Rūsiņu māju nodegšanu viņš vēl nekā nebija dzirdējis. — Ja tev citur nav . . . varbūt pie mums? . . .

Piedāvājumu viņš izteica bailīgi, neticēdams, ka Ilga to varētu pieņemt, bet, Ilgai tikai iebilstot, ka nemaz nepazīst Turtuliņa sievu un varētu tai sagādāt neērtības, Turtuliņš viņu strauji sāka pierunāt.

(Turpinājums sekos)

ALJA stiprinās sakarus ar LNJAK

AMERIKAS LATVIEŠU JAUNATNES APVIENĪBAS KONGRESS ČIKAGĀ (2)

Uzsākot tiešo kongresa darbu, tā norisi papildināja ar nodarbībām īpašās darba grupās. Nominācijas komisijā izraudzīja Jāni Bungu, Kirilu Michailovu un Auseklī Zaķi, bet rezolūciju komisijā — Alvi Paugu un Pēteri Jurjānu.

Valdes locekļu ziņojumos priekšsēdis Valdis Daiga uzsvēra sadarbību ar citām latviešu organizācijām pagājušajā gadā. Nākotnē kā ļoti nozīmīgu sarīkojumu viņš izcēla pasaules latviešu jaunatnes kongresu Rietumberlīnē nākošajā gadā no 26.—31. jūlijam, kuŗam priekšdarbi jau uzsākti. Par palīdzēšanu ALJAs valdei pateicību izteica Ģirtam Kaugaram, Olģertam Pavlovskim un Alvaram Ruņģim. Rezolūciju komisijas loceklis Alvis Pauga savukārt pateicās V. Daigam par paveikto darbu. Apvienībā pašreiz ir 465 biedri un 65 biedri —veicinātāji (vecāki par 30 gadiem). Inta Zariņa nolasīja revīzijas komitejas protokolu un pateicās kasierei Inārai Stepei par priekšzīmīgu grāmatvešanu.

Atsevišķās darba sēdes ievadīja ar īsiem referātiem. Ivars Bērziņš runāja par jaunatnes piedalīšanos Latvijas dibināšanas 50 gadu atzīmēšanas darbos, Juris Jauntirāns apskatīja jaunatnes pulciņu un organizāciju darbību un problēmas, Pēteris Jurjāns informēja par Gaŗezeru, bet Ģirts Kaugars izziņoja jaunatnes papildaudzināšanas projektus. Lietišķo darba sēžu nobeigumā katra grupa izteica savus vērojumus un ieteikumus.

Brīvās latviešu balss radioraidījumu komisijas loceklis Jānis Vilciņš informēja par iespējām palīdzēt radioraidījumiem uz okupēto Latviju, aicinot sniegt kā materiālo atbalstu, tā arī ziedot laiku un darbu tos, kam būtu pieredze radioraidījumu lietās. Kongresa dalībnieki teikto uzņēma ar piekrišanas aplausiem.

Kongresa trešo dienu uzsākot, no Toronto atbraukušais Valdis Liepiņš rādīja filmu par Eiropas latviešu jaunatnes apvienības kongresu Beļģijā, kā arī plašā in-

(Nobeigums 5. lpp.)

ZIEMSVĒTKIEM TUVOJOTIES

Saulkrastu gaidu vienības Sv. Katriņās dalībnieces ar pašu darinātajiem svētku rotājumiem un eglītes greznojumiem: no kreisās — Ingrīda Mukāne, Gunta Laure, Vija France un Sandra Šternberga. Piezīmējams, ka Frances un Šternbergas darinātās mājiņas gatavotas vienīgi no šokolādes, konfektēm un citiem saldumiem. Varētu teikt: kā pa sakā! Foto: J. Liģers

Aplaupīta latviešu . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

līkuši 6,33 dol. Nauda izņemta arī no F. Vilmaņa naudas maka, no DV grāmatnīcas nolīktavas skapņu plates, bet no līdzās esošās dzērienu nolīktavas vairākas pudeles, kuŗas, liekas, turpat arī izlukšotas. Kredītsabiedrības birojā atrasts cirvis un lielāks skrūvgriezis, kas, liekas, bijuši iebrucēju galvenie „darba rīki". Atrasts arī okupētajā Latvijā ražots transistora radio aparāts „Selga".

Pēc policijas izmeklēšanas kredītsabiedrības darbs nākošajā dienā turpinājās atkal parastajā gaitā. Kā izteicās pārvaldnieks A. Svenne, tad tūlīt pēc nolaupītās naudas summas precīzas konstatēšanas tiks iesniegta zaudējumu atlīdzības prasība apdrošināšanas sabiedrībai.

Kredītsabiedrības darbības laikā šī ir jau otra ielaušanās. Pirmā notika pirms vairākiem gadiem, kad birojs atradās vēl Blūra ielā, bet bija nesekmīga. Piezīmējams, ka Latviešu namā pirms pāris nedēļām nozagta arī mākslinieka J. Gaiļa glezna, kas daiļoja kāpņu telpu.

R. N.

Aleksandra Batņas piemiņai

Pēc grūtas slimības 3. decembrī Toronto mirušais valodnieks un filozofs Aleksandrs Batņa bija dzimis 1909. gada 22. janvārī Bukmuižas pagastā, kur arī sākās viņa skolas gaitas, kā nabadzīga Latgales zemnieka dēls. Pēc Dagdas pamatskolas beigšanas tālākās izglītības ceļš viņu noveda Krāslavas ģimnazijā un vēlāk universitātē Rīgā. Savas izglītošanās gaitas viņš pats raksturoja kā nežēlīgu cīņu ar materiālajām grūtībām. Krāslavu no viņa tēva mājām šķīra 45 km liels attālums, kuŗu nācās pārvarēt, braucot zirga pajūgā vai ejot kājām, lai piegādātu ģimnazistam pārtiku, drēbes un naudu. Bet šo attālumu vajadzēja pārvarēt arī ģimnazistam, lai palīdzētu tēvam lauku darbos, jo viņš bija vecākais dēls ģimenē. Mātes nāve 1926. gadā gandrīz izjauca tālāku izglītošanos, jo līdzekļu trūkumam pievienojās arī darba roku trūkums tēva mājās. Tikai ar ģimnazijas direktora Jāņa Priedes gādību ģimnazists varēja atgriezties skolā.

Studijas Latvijas universitātes filoloģijas un filozofijas fakultātē A. Batņa 1929. gadā uzsāka ar 10 latiem kabatā. Protams, tūlīt bija jāmeklē darbs, kuŗu ar Vl. Rubuļa gādību atrada Tautas labklājības ministrijā. Strādājot un reizē studējot, sāka streikot veselība, liekot censonim ilgākus posmus pavadīt sanatorijās, ārstējot tuberkulozes skartās plaušas.

A. Batņas cīņa par izglītību nerimās, arī pārceļoties uz dzīvi svešumā; nerimās arī tad, kad universitāte bija pabeigta un zinātnieka gradi iegūti. Šī nežēlīgā cīņa, kas viņu dzina caur grūtībām jau jaunības dienās, mūža otrā pusē viņu pārvērta par patiesības un gara gaismas meklētāju.

Viņa cīņas jēga tomēr meklējama pavisam citā aspektā. Tā dziļi saistīta ar viņa dzimto novadu. Būdams izteikts latvietis, dzimis un uzaudzis apvidū, kuŗā agresīvā slavisma iespaids bija rāvis sāpīgus nacionālās attīstības robus, A. Batņa, runājot par bērna dienām, vienmēr ar skumjām pieminēja latvisko tradiciju apzinātu iznīdēšanu gan ar baznīcas, gan policijas palīdzību. Vēlāk, Latvijas brīvvalsts laikā, studējot Rīgā un raugoties caur laika perspektīvu uz savu dzimto novadu un tā ļaudīm, A. Batņa izteicās: „Es saskatīju to upuri, kuŗu viena daļa latviešu tautas bija nesusi, absorbējot slavu uzbrukumus, lai otra rietumu civilizācijas iespaidā varētu plaukt un dzīvot." Šī atziņa uzlika izšķirošu zīmogu viņa turpmākajai dzīvei un darbam. Likās, ka viņu nekas cits vairs neinteresēja, kā vienīgi darbs, kas cēla augšup kājām samīdīto latvisko pagātni, latviskās tradicijas un latvisko kultūr vēsturisko mantojumu, lai pierādītu, ka visi Latgales austrumu novadi kopš senseniem laikiem bijuši un ir latviešu zeme. Viņš priecājās par katru atklātu sīkumu vēsturē, valodā un vietu nosaukumos, kas liecināja par Latgales latvisko pagātni.

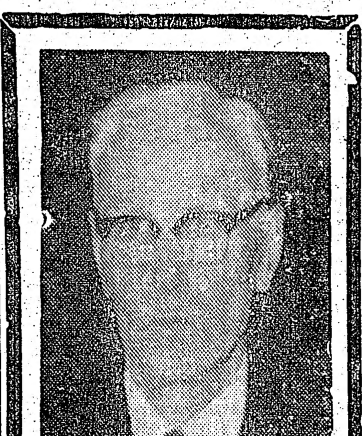

Aleksandrs Batņa †

Pētījot un spodrinot savas tautas vēsturi, A. Batņa uzlika smagas prasības sev un visiem ,kas viņam bija mīļi. „Veidot kaut ko, neveidojoties pašam, ir veltīgs darbs," viņš mēdza sacīt. Veidojot sevi, viņš kļuva par „mūžīgo studentu", kas raudzījās ar pētnieka acīm pagātnē un zīlnieka skatienu nākotnē. Tagadne viņu interesēja vienīgi kā laika tecējums, kas dod iespēju kaut ko ņemt no pagātnes un dot nākotnei. Putekļiem klātie grāmatu un papīru plaukti Toronto universitātes bibliotēkā „izgāja cauri" viņa pirkstiem un vērīgajam pētnieka acīm, meklējot liecības par latviešiem. Labas zināšanas dažādajās slāvu valodās viņam pavēra pētniecības avotus, kas līdz šim, vismaz Kanadā, nebija kustināti. Pārvaldot arī angļu, franču un vācu valodu, A. Batņa izvērtās par nopietnu vēstures pētnieku. Viņa raksti valodniecības un vēstures jautājumos, kuŗi izkaisīti dažādos periodikas izdevumos, dzimuši bibliotēku vistumšākajos stūŗos. Atdot Latgalei tās pagātni, tas bija A. Batņas dzīves galvenais mērķis.

Traģiskas parasti ir personības, kas deg kādai lielai idejai, jo sadeg pašas un uzliek ciešanas saviem tuviniekiem, kuŗiem ikdienas dzīvē jāstāv abām kājām uz zemes. Bet šādas personības veido nācijas un kultūras, šādas personības modināja arī latviešu tautu nacionālajai dzīvei. Bez šādām personībām tautu identitāte pazustu materiālisma plūdos. Pagātnes pētnieki un nākotnes zīlnieki latviešu tautai tagad vajadzīgi vairāk nekā jebkad. Apklustot viņu balsīm, apklusīs arī tautas apziņa.

Darbi, kuŗus Aleksandrs Batņa devis Latgales pētniecības institūtam, vēl ilgi daudzinās viņa vārdu. Bet nepaveikto darbu palicis ļoti daudz. Atliek tikai cerēt, ka ar Dieva palīdzību laika tecējumā solīti pa solītim arī Latgales kultūrvēsturisko mantojumu cels gaismā un noliks līdzās visas latviešu tautas kultūrvēsturiskajam mantojumam, lai vienota tauta varētu dzīvot mūžīgi. Tas nav viena mūža darbs. Aleksandrs Batņa savu daļu paveicis.

T. Puisāns

NO KANADAS UZ TROPIEM

Latviešu filmu producents un direktors Leo G. Ozols ar dzīvesbiedri — gleznotāju un žurnālisti Āriju Ozolu jau 27. novembrī izlidojis no Toronto uz Miami, lai tur atpūstos vismaz uz laiku izbēgtu no Kanadas ziemas un reizē pētītu iespējas filmēt Floridas studijās. No Miami abi dosies uz Panamu kurp Leo Ozols aicināts uz pārrunām ar dažām filmu sabiedrībām par eventuālu sadarbošanos un kopprodukciju nākošajā gadā. Tad atkal ceļš vedīs tālāk — uz Karakasu Venecuēlā, kur Ārija Ozola vēlas nokārtot priekšdarbus savai nākošajai gleznu izstādei, bet Leo Ozols saziņā ar savu partneri un uzņēmuma Leo G. Ozols Organization vadītāju Venecuēlā Pako Ortegu apsvērs iespēju uzņemt tur lielfilmu, kas bazēta uz Anšlava Eglīša romāna „Nav tak dzimtene". Kā mūsu laikrakstā jau agrāk ziņots, Leo Ozols bija iecerējis šo filmu uzņemt Toronto, iesaistot arī latviešu aktieŗus un darbiniekus. Bet šis nodoms nav sekmējies, tā viņš ieceri pārplānojis, paredzot filmēt ne vairs pašu romānu, bet to izmantot vienīgi par pamatu filmai, kuŗā netēlos neviens latvietis. „Šīs filmas izmaksa, pēc pašreizējā budžeta, ir ap 250.000 dol., nevis 45.000 dol., kā bija ziņots citā preses izdevumā. Minētos 45.000 es varu ietaupīt, ja šo filmu neuzņemu Kanadā, jo šejienes arodbiedrības ir pārāk rijīgas," paskaidroja Leo Ozols.

Ir vēl otrs iemesls filmu producenta braucienam uz Venecuēlu: Leo Ozols parakstījis līgumu ar kanadiešu CBC televīzijas sabiedrību par trīs speciālprogrammu filmēšanu. Šīs filmas viņš domā uzņemt Venecuēlā saziņā ar tās valdību, jo vienā vēlas uzņemt arī valsts prezidentu, redzamākos politiķus un citas ievērojamas personības.Otrā filmā Ozols nodomājis filmēt Venecuēlas pazīstamākos māksliniekus, aktieŗus un dziedātājus. Turpretim trešo filmu viņš vēlas uzņemt „savos džungļos", jo pēc diviem Kanadā un ASV pavadītiem gadiem grib atkal „izlaist riksi" pa iemīļotajiem džungļiem.

Atgriešanās Toronto paredzēta ap janvāŗa vidu. Tā būs saistīta ar svarīgu izšķiršanos — palikt Toronto, vai tūlīt doties tālāk uz Indiju un Koreju, kur viņam kanadiešu Unitarian Service Commitee piedāvājusi uzņemt filmu par Austrumu nabadzību. Filmēšana Indijā varētu ilgt kādus trīs mēnešus. Pirms Toronto atstāšanas Leo Ozols atzinās, ka vēl nav izšķīries, vai piedāvāto līgumu parakstīs, jo nezina, vai pēc ilgākas prombūtnes no mājām resp. 7 — 8 nedēļu pavadīšanas Floridā un Dienvidamerikā, būs patika tūlīt „skriet" atkal tālāk uz Indiju. „Bet to jau redzēsim, kad laiks pienāks un būšu atgriezies Toronto," noteica producents.

Toties uz jautājumu, vai viņš nu jau izšķīries par galīgu palikšanu Toronto, jeb vai tomēr domā atgriezties Venecuēlā, Leo Ozols paskaidroja: „Esmu izšķīries palikt Toronto, kur mana firma jau darbojas pilnā sparā. Karakasā pārrunāšu ar uzņēmuma Venecuēlas nodaļas vadītāju un manu partneri Pako Ortegu stāvokli un, varbūt, paturēšu savas intereses arī mūsu uzņēmumā Venecuēlā. Uzņēmuma nodaļas Toronto un ASV pieder vienīgi man, tās ir neatkarīgas, tādēļ šai ziņā nekādu problēmu nav. Izšķīros palikt Toronto un še iekārtot savu galveno bazi tādēļ, ka Kanadā filmu laukā vēl ir neierobežotas iespējas, bez tam, esot Kanadā, ļoti labi un ērti var strādāt arī citur. Tā vēl nesen producēju ASV dažas filmas amerikāņu vajadzībām. Jāievēro arī, ka Toronto ir trešā lielākā filmu produkcijas vieta rietumu pasaulē, bet šejienes iespējas nav tik ļoti pārblīvētas kā ASV. Tādēļ tad arī izlēmu palikt Kanadā.

Zg.

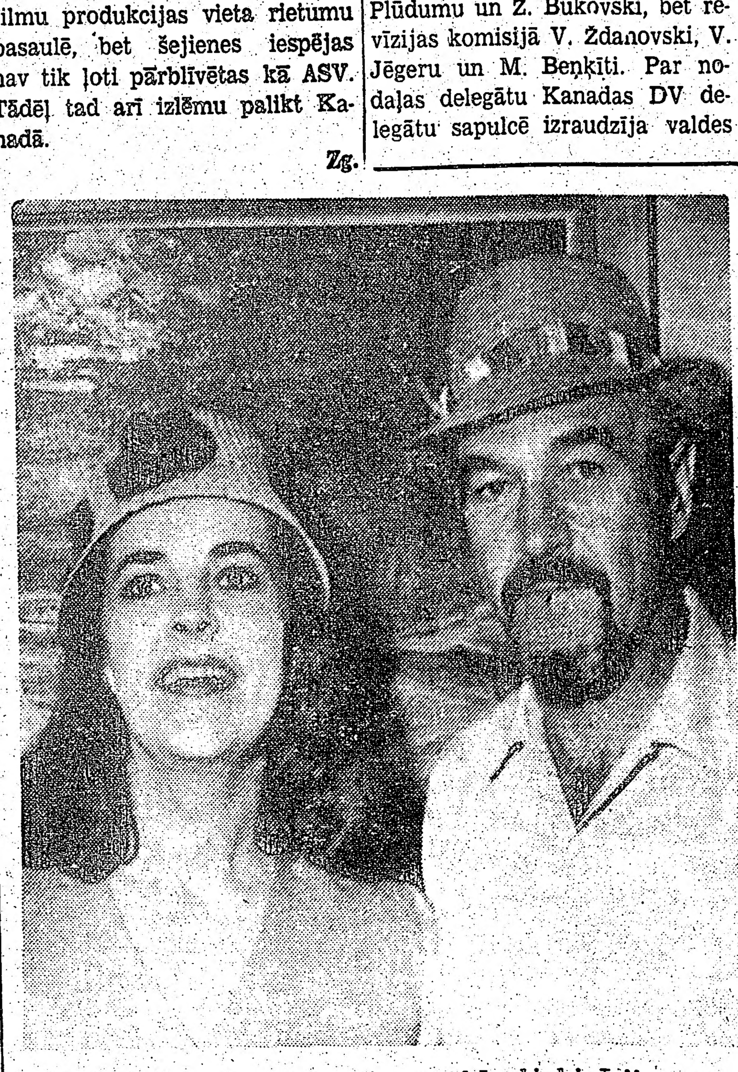

Filmu producents Leo Ozols ar dzīvesbiedri Āriju.
Foto: J. Liģers

Latviešu sabiedrības . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

rām varām, komūnismu neinteresē tikai paši mērķi, kuŗi savos pamatos piemīt dažādajām ideoloģijām. Bet bez tā latviešu tautai ir atkal jāsaduras ar ideoloģiju, kuŗa ir pamatā lielkrievu ekspansijas tieksmēm. Tā neiznīks reizē ar komūnismu.

ARGUMENTS: Jāuzsāk dialogs ar jebkuŗu pieejamu grupu Latvijā, arī ar komūnistu funkcionāriem.

ANALIZE: Nē. Sakariem ar tautu jākalpo tautai un nevis okupantiem. Kāda jēga ar tiem runāt, ja atbildes nāks no Maskavas? Un kā var runāt ar Maskavu, ja tā runā no citas vārdnīcas nekā mēs: viņu vārdnīcas BRĪVĪBA ir sinonīms ar mūsu vārdnīcas VERDZĪBU. Atkārtoti viņi noslēgta valsts, un nav iespējas sākt nozīmīgu un paliekošu dialogu ar kādu grupu, reizē kalpojot tautas interesēm. Tas nenozīmē, ka šādas iespējas nebūtu jāpūlas radīt, un jāatkārto, ka tās izaugs no nezināmi lielās aktīvitātes šai virzienā mūsu sabiedrībā: vismaz daļa šīs aktīvitātes ir pārdomāta un nopietna!

ARGUMENTS: Kādēļ latviešu sabiedrībai uzturēt naidu un mācīt to latviešu bērniem?

ANALIZE: Diemžēl jākonstatē, ka šo ieskatu pasaules domāšanā visu laiku jau pūlējušies iepotēt divi elementi: Maskavas komūnisti un Amerikas gangsteri. Naids ir briesmīgs vārds. Bet ar ko mēs saturēsim mūsu sabiedrību un audzināsim nākošās paaudzes? Ar tējas vakariem, speķa pīrādziņiem un sudmalīņiem? Vai tad latviešu sabiedrībai tiešām jāaizmirst, ka vara, kuŗa valda Latvijā un nopietni pūlas latviešu tautu iznīcināt, ir atbildīga par to, ka bojā gājuši neskaitāmi miljoni cilvēku, to vidū arī latvieši? Un kā tā ir atbildīga par tiem milzīgajiem upuriem, kuŗus Vietnamas kaŗš prasa kā zemes dienvidos, tā ziemeļos?

Var pareģot, ka nākošo gadu laikā tā filozofija, kuŗu pārstāv šī raksta analizes, latviešu sabiedrībā kļūs arvien nepopulārāka; tāpat jau noticis amerikāņu sabiedrībā. Kad šīs balsis būs apklusušas visur, beidzot iestāsies mūžīgais miera laiks, kuŗu solījuši — dažādā veidā — visi mūsdienu diktatori. Un to viņu noteikumiem. Var būt, ka pasaule, vismaz tās aizmārsīgā daļa, nav nekā cita gaidījusi. Bet viena lieta jau tagad ir skaidra: tādā mierā valstī nebūs izdzīvošanas, ko sauc par latviešu tautu.

TORONTO ZIŅAS

⊕ Tērvetes (19.) vienības skauti un mazskauti savu gadskārtējo eglītes vakaru bija rīkojuši 10. decembŗa pēcpusdienā Latviešu namā. No agrākajiem eglīšu vakariem šis atšķirās ar to, ka skauti bija ne tikai paši sagatavojuši priekšnesumus, bet paši arī vadīja vakara norisi. Baznīcas zvaniem skaņuplatē iezvanot Svēto nakti, trīs mazskauti aizdedza sveces bērniem Latvijā. Īsā svētbrīža Kristus vēsti nolasīja Arnis Budrēvics, bet klātesošie dziedāja Ziemsvētku dziesmas. Programmu pieteica Arturs Stiebriņš, deklamācijām mijoties ar mūzikas priekšnesumiem. A. Budrēvics, R. Keirāns, L. Ancāns, M. Zeltkalns un G. Čeksters deklamēja, bet uz ģitaras Ziemsvētku dziesmu atskaņoja J. Toža, un uz mandolīnas tādas spēlēja P. Grauds un A. Budrēvics. 11 gadu vecā Tāļa Kivlenieka dzidri un droši nodziedātā Ziemsvētku dziesma „Adeste fideles" liecināja, ka zēna vokālās izglītības sākumam likti pareizi pamati. Viņu pavadīja un arī kopīgajām svētku dziesmām klavieres spēlēja Dainis Kivlenieks. Tērvetiešiem draudzību apliecinādamas, šai vakarā piedalījās arī Gaujas vienības guntiņas savas vadītājas E. Budrēvicas pārziņā, ar skaistu uzvedumu dzejā un dziesmās, par ko viņas no J. Zvīdra, kuŗš aizstāja Ziemsvētku vecīti, katra saņēma pa dāvanai. Veltes tika arī mazskautiem, skautiem un vienības vadītājam J. Treimanim. Vecāku padome bija bagātīgi gādājusi, lai viesi un jaunā paaudze nesalktu un neslāptu. Eglītes vakars beidzās ar vad. J. Treimaņa filmas demonstrējumu par skautu jubilejas nometnes Tēvzemē notikumiem Gaŗezerā, par kuŗu visvairāk priecājās mazskauti, redzot savus biedrus un vadītājus uz ekrāna. Eglītes vakarā piedalījās ap 70 apmeklētāju.

⊕ Latviešu katoļu draudzes Ziemsvētku dievkalpojums notiks 25. decembrī plkst. 12 dienā lietuviešu baznīcā (941 Dundas St. W.). Ziemsvētku eglītes sarīkojums bērniem un pieaugušiem notiks 1. janvārī plkst. 3 dienā Latviešu namā.

⊕ Sv. Jāņa draudzē salaulāti Aivars Sudmalis un Velga Zvaigznīte.

⊕ TLMM kluba kārtējā sanākšme un paplašināta valdes sēde, kuŗu vadīja pr-dis P. Bārdiņš, notika 7. decembrī jaunajā DV namā. Nolēma ziedot 100 dol. DV Toronto nodaļai jaunā īpašuma iekārtošanai. Klātesošie kluba biedri atzinīgi novērtēja līdzšinējos nama uzlabojumus un vienojās tajā rīkot arī savu Ziemsvētku eglīti, kuŗa paredzēta 22. decembrī plkst. 8 vakarā. Kluba biedriem un ievestiem viesiem ieeja brīva, ieskaitot arī kopīgās vakariņas. Kluba nākošā sanākšme ar kultūrfilmu izrādi notiks 4. janvārī plkst. 8 vakarā.

⊕ DV teātŗa Kanadā dalībnieķu un labvēļu Ziemsvētku eglītes sarīkojums notiks 30. decembrī plkst. 7 vakarā Latviešu namā. Eventuāli priekšnesumi pieteicami un tuvāka informācija pie A. Briedes (tālr. 241—9579).

⊕ DV Toronto nodaļas šachisti un visi pārējie šīs spēles cienītāji, neatkarīgi no piederības organizācijai, aicināti pieteikties pie N. V. Braslina (245 Scarborough Golf Club Rd., Scarborough, Ont.; tālr. 691—3163). Paredzēts organizēt vispārējas šacha sacensības starp DV nodaļām Kanadas mērogā.

⊕ DV Toronto nodaļas paplašinātajā valdes sēdē, kas 5. decembrī notika pr-ža I. Zamlovska vadībā, galvenokārt pārrunāja jaunā nama uzpošanas un iekārtošanas darbus. Valde ar pateicību pieņēma nodaļas biedra J. Krasovska bezprocentu aizdevumu uz nenoteiktu laiku 500 dol. apmērā. Kaut nodaļas pirmais sarīkojums pašu namā būs Jaungada sagaidīšanas balle 31. decembrī, nama oficiālā atklāšana notiks 27. janvārī ar pārējo latviešu organizāciju pārstāvju piedalīšanos, svinīgu aktu un priekšnesumiem. Valde vienojās jaunajā namā 10. februārī rīkot arī tradicionālo masku balli. DV pārstāvis LNAK padomes vēlēšanu komisijā O. Kļavenieks izteica atzinību nodaļas biedriem par piedalīšanos balsu skaitīšanā, kuŗā DV biedri šogad bijuši atsaucīgāki par pārējo organizāciju un draudžu pārstāvjiem. Par izsūtītajām Ziemsvētku kartītēm samaksā un ziedojumos līdz šim ienākuši 2503 dol., bet valde gaida arī pārējo kartīšu saņēmēju atsaucību. Valdes pārstāvji un vanadzes Ziemsvētku laikā arī šogad apciemos slimnīcās un veco ļaužu mītnēs esošos tautiešus. Nodaļas revīzijas komisijā V. Braslina vietā, kas tagad saistīts valdes darbā, pieaicināts J. Kleķeris.

⊕ DV Toronto nodaļas rīkotajai Jaungada ballei 31. decembrī jaunajā nodaļas namā vietas rezervējamas līdz 25. decembrim, zvanot M. Adamai (466-1517) vai V. Jostiņam (463-5830), kas sniedz arī tuvāku informāciju. Spēlēs A. Virbuļa kapella. Ieejas maksa 5 dol.

⊕ Gadskārtējais DV Ziemsvētku tirdziņš 9. un 10. decembrī Latviešu namā bija ļoti labi apmeklēts. Kopīgais apgrozījums pārsniedz 5500 dol., un paredzams, ka atlikums būs vairāk nekā 2000 dol.

KANADAS ZIŅAS

LATVIEŠU APRIŅĶIS

⊕ DV Druvas nodaļas gada sapulci V. Jēgera saimniecībā Protonā vadīja V. Jēgers, bet protokolēja Ž. Bukovskis. Valdes pr-ža A. Kalniņa, revīzijas komisijas un citu amatpersonu ziņojumus pieņēma bez iebildumiem un visiem darba darītājiem izteica pateicību. Jaunajā valdē ievēlēja līdzšinējos A. Kalniņu, T. Plūdumu un Ž. Bukovski, bet revīzijas komisijā V. Ždanovski, V. Jēgeru un M. Beņķīti. Par nodaļas delegātu Kanadas DV delegātu sapulcē izraudzīja valdes pr-di A. Kalniņu, bet vanadžu pārstāve salidojumā būs Astride Beņķīte. Pārrunājot turpmāko darbību, sapulces dalībnieki ieteica materiāli atbalstīt un vairāk iesaistīt latviešu sabiedrībā apkārtnes jauniešus, kā arī iespēju robežās segt izdevumus to sūtīšanai jaunatnes vadītāju kursos un līdzīgos pasākumos.

R. N.

HAMILTONA

⊕ Hamiltonā 4. decembrī notikušajā Simtgades banketā, kuŗā bez slavenajiem „Tīģeŗiem" godināja arī citus pilsētas sportistus, kas izcēlušies starptautiskos sarīkojumos, kopskaitā 100, pilsētas galva ar īpašo Simtgades medaļu apbalvoja arī DV Hamiltonas nodaļas sporta kopas Sparta biedru — izcilo volejbolistu un šāgada Kanadas meistaru galda tenisā Modri Žulpu. Laikraksts „Hamilton Spectator", rakstot par šo notikumu, ievietojis arī uzņēmumu, kuŗā Žulps redzams sarunājamies ar basketbola zvaigznēm Patu Makdonaldi un Brianu Midlemisu. Piebilstams, ka arī Kanadas DV zemes valde jau atzinīgi novērtējusi M. Žulpa panākumus, it sevišķi Latvijas vārda daudzināšanā, piešķirot viņam 15. oktobrī DV „olimpisko" zelta medaļu.

J. G.

SV. KATRĪNAS

⊕ Sv. Katrīnu latviešu skolas gadskārtējais eglītes vakars notiks 16. decembrī plkst. 6 vakarā Slovaku zālē, 79 Page St. Programmā paredzēts garīgs akts, bērnu priekšnesumi, Ziemsvētku vecīša apmeklējums un tējas galds. Visi tautieši ir gaidīti ciemini.

TO ZIŅAS

biedriem un ievestiem viesiem ieeja brīva, ieskaitot arī kopīgās vakariņas. Kluba nākošā sanāksme ar kultūrfilmu izrādi notiks 4. janvārī plkst. 8 vakarā.

● DV teātra Kanadā dalībnieku un labvēļu Ziemsvētku eglītes sarīkojums notiks 30. decembrī plkst. 7 vakarā Latviešu namā. Eventuāli priekšnesumi pieteicami un tuvāka informācija pie A. Briedes (tālr. 241—9579).

● DV Toronto nodaļas šachisti un visi pārējie šīs spēles cienītāji, neatkarīgi no piederības organizācijai, aicināti pieteikties pie N. V. Brasliņa (245 Scarborough Golf Club Rd., Scarborough, Ont.; tālr. 691—3163). Paredzēts organizēt vispārējas šacha sacensības starp DV nodaļām Kanadas mērogā.

● DV Toronto nodaļas paplašinātajā valdes sēdē, kas 5. decembrī notika pr-ža I. Zamlovska vadībā, galvenokārt pārrunāja jaunā nama uzpošanas un iekārtošanas darbus. Valde ar pateicību pieņēma nodaļas biedra J. Krasovska bezprocentu aizdevumu uz nenoteiktu laiku 500 dol. apmērā. Kaut nodaļas pirmais sarīkojums pašu namā būs Jaungada sagaidīšanas balle 31. decembrī, nama oficiālā atklāšana notiks 27. janvārī ar pārējo latviešu organizāciju pārstāvju piedalīšanos, svinīgu aktu un priekšnesumiem. Valde vienojās jaunajā namā 10. februārī rīkot arī tradicionālo masku balli. DV pārstāvis LNAK padomes vēlēšanu komisijā O. Kļavenieks izteica atzinību nodaļas biedriem par piedalīšanos balsu skaitīšanā, kuŗā DV biedri šogad bijuši atsaucīgāki par pārējo organizāciju un draudžu pārstāvjiem. Par izsūtītajām Ziemsvētku kartītēm samaksā un ziedojumos līdz šim ienākuši 2503 dol., bet valde gaida arī pārējo kartīšu saņēmēju atsaucību. Valdes pārstāvji un vanadzes Ziemsvētku laikā arī šogad apciemos slimnīcās un veco ļaužu mītnēs esošos tautiešus. Nodaļas revīzijas komisijā V. Brasliņa vietā, kas tagad saistīts valdes darbā, pieaicināts J. Kleķeris.

● DV Toronto nodaļas rīkotajai Jaungada ballei 31. decembrī jaunajā nodaļas namā vietas rezervējamas līdz 25. decembrim, zvanot M. Adamai (466-1517) vai V. Jostiņam (463-5830), kas sniedz arī tuvāku informāciju. Spēlēs A. Virbuļa kapella. Ieejas maksa 5 dol.

● Gadskārtējais DV Ziemsvētku tirdziņš 9. un 10. decembrī Latviešu namā bija ļoti labi apmeklēts. Kopīgais apgrozījums pārsniedz 5500 dol., un paredzams, ka atlikums būs vairāk nekā 2000 dol.

AS ZIŅAS

pr-di A. Kalniņu, bet vanadžu pārstāve salidojumā būs Astride Beņķīte. Pārrunājot turpmāko darbību, sapulces dalībnieki ieteica materiāli atbalstīt un vairāk iesaistīt latviešu sabiedrībā apkārtnes jauniešus, kā arī iespēju robežās segt izdevumus to sūtīšanai jaunatnes vadītāju kursos un līdzīgos pasākumos.

R. N.

HAMILTONA

● Hamiltonā 4. decembrī notikušajā Simtgades banketā, kuŗā bez slavenajiem „Tīģeŗiem" godināja arī citus pilsētas sportistus, kas izcēlušies starptautiskos sarīkojumos, kopskaitā 100, pilsētas galva ar īpašo Simtgades medaļu apbalvoja arī DV Hamiltonas nodaļas sporta kopas Sparta biedru — izcilo volejbolistu un šāgada Kanadas meistaru galda tenisā Modri Žulpu. Laikraksts „Hamilton Spectator", rakstot par šo notikumu, ievietojis arī uzņēmumu, kuŗā Žulps redzams sarunājamies ar basketbola zvaigznēm Patu Makdonaldi un Brianu Midlemisu. Piebilstams, ka arī Kanadas DV zemes valde jau atzinīgi novērtējusi M. Žulpa panākumus, it sevišķi Latvijas vārda daudzināšanā, piešķirot viņam 15. oktobrī DV „olimpisko" zelta medaļu.

J. G.

SV. KATRĪNAS

● Sv. Katrīnu latviešu skolas gadskārtējais eglītes vakars notiks 16. decembrī plkst. 6 vakarā Slovaku zālē, 79 Page St. Programmā paredzēts garīgs akts, bērnu priekšnesumi, Ziemsvētku vecīša apmeklējums un tējas galds. Visi tautieši ir gaidīti ciemiņi.

ALJA stiprinās...

(Pārnesums no 4. lpp.)

formēja par pasaules latviešu jaunatnes kongresa iecerēm, izdalot priekšsēdēšanās anketes lidojumiem uz šo kongresu, kas paredzēti no Toronto un Ņujorkas. Uz kāda delegāta jautājumu, vai uz kongresu Rietumberlinē aicināti arī jaunieši no okupētās Latvijas, bet ja tas nebūtu darīts, tad — kādu iemeslu dēļ, V. Liepiņš paskaidroja, ka rīkotājā kongresa rīcības komiteja šo jautājumu plaši pārrunājusi un rūpīgi apsvērusi, beigās atzīstot, ka jaunieši no okupētās Latvijas tomēr nav aicināmi.

Rezolūciju komisijas loceklis A. Pauga iesniedza kongresam 24 rezolūcijas, kuŗu vairumu veidoja atsevišķo darba grupu priekšlikumi. Bija ieteikums jaunatnei piedalīties un atbalstīt vēstuļu akciju ASV un citu valstu valdībām sakarā ar Latvijas dibināšanas 50 gadu atceri; aicināja izplatīt informāciju par padomju politisko stāvokli Latvijā un gādāt par ciešāku sadarbību visu baltiešu jauniešu starpā; ieteica atjaunot pulciņu nozari, atbalstīt jaunatnes pulciņu rokasgrāmatas izdošanu, apsvērt jaunatnes nedēļas atjaunošanu atsevišķās kolonijās; ieteica iegādāties vienu Gaŗezera paju, ja līdzekļi atļautu; ierosināja ALJAs valdes apgabalu vicepriekšsēžiem sasaukt jaunatnes pulciņu pārstāvju un darbinieku sanāksmes; aicināja kongresa vadību nosūtīt sveicienus latviešu karavīriem ASV bruņotajos spēkos Vietnamā, kam galvenās atbalstītājas bija jaunietes; ieteica stiprināt sakarus ar Latvijas jaunatnes apvienību Kanadā; izteica pateicību presei par ALJAs darba atbalstīšanu. Valdei jāgādā, lai arī nākošā gadā tiktu sešu nedēļu nogaļu kursi un Divreizdivi nometne. Ieteica interesēties par latviešu valodas eksāmeniem, kuŗi dotu iespēju iegūt ieskaiti pie amerikāņu universitātēm.

Kongress pieņēma rezolūciju iespēju robežās atbalstīt Brīvās latviešu balss radioraidījumus uz okupēto Latviju. Uzdeva valdei rūpēties par to, lai katrs tās loceklis iegādātos un lietotu latviešu pareizrakstības vārdnīcu. Ieteica latviešu meitenēm un zēniem rakstīt „attiecīgi piemērotām personām gramatiski pareizas un karstas mīlestības vēstules" latviešu valodas zināšanu stiprināšanai un jaunu latviešu ģimeņu radīšanai. Šis ieteikums saņēma spēcīgus aplausus.

Kongresa dalībnieki nosūtīja telegrammu ASV pasta ministram, lūdzot Baltijas valstu 50 gadu dibināšanai veltītas pastmarkas izdošanu. Pateicību izteica kongresa rīkotājiem, it sevišķi rīcības komitejas priekšsēdei un viņas vietniekiem — Mārītei Plūmei un Ziedonim Ķezberam, tāpat kongresa darba gaitas vadītājam Ivaram Ārumam. Nākošā ALJAs kongresa vietas izlemšanu atstāja valdes ziņā, kur Vašingtonas delegāti aicināja visus pie sevis. Darba kongresu beidza 25. novembra agrā pēcpusdienā, bet tas izskanēja tikai vakarā ar tradicionālo kongresa balli North Park viesnīcā.

Protams, kongresā jaunieši nebija pulcējušies tikai nopietnam darbam, bet rīkotāji bija padomājuši — pie tam rūpīgi visu apsvēruši un labi sagatavojuši — arī par izklaidēšanos, neapmierinoties tikai ar nobeiguma balli vien. Jau pulcēšanās dienā notikušā jauniešu sapazīšanās vakars, kuŗam bija dots apzīmējums „Senču alus muciņā". Tajā bez dažādām citām jautrībām mīlīgā Čikagas Piecīšu meitene Janīna Ankipāne dziedāja tautas dziesmas ģitaras pavadījumā.

Vislielāko piekrišanu tomēr izpelnījās 24. novembrī rīkotais jautrais vakars „Mini mozaika", kuŗa norisi vadīja Juris Jauntirāns. Latviešu nama Viestura zāle bija pārpildīta, kad programmu ievadīja Olģerts Cakars, ar virtuoziem vārdu virknējumiem parādot, ko visu spēj dzejnieks, kam bagāts vārdu krājums, bet Lalita Muižniece nolasīja dzejoli par braukšanu uz kongresiem un svētkiem. Valters Nollendorfs bija izvēlējies par referātu nosaukumu priekšnesumu „Mini manu mīnamo", pakavējoties pie dāmu modes pēdējo 30 gadu laikā un ieteicot: „Sīkus svārciņus meitenēm blondām, sīku naudiņu Kultūras fondam..." Jānis Rumpēters savukārt sniedza rīmēs kaltu humoresku par vecajiem laikiem, par Rīgā tik labi pazīstamajiem „vienaldzīgajiem". Dažus dzejoļus nolasīja vēl Ojārs Jēgens, bet Uldis Ievāns deva lakonisku apskatu par notikumiem pasaulē, cita vidū ziņojot: „Visur notiek kaŗi — Vietnamā, Kiprā un Čikagas latviešu skolā." (Tajā „Lolitas brīnumputna" sapnainais princis R. Spuris bērniem demonstrējis savas no okupētās Latvijas atvestās propagandas filmas, un šis notikums Čikagas latviešu sabiedrībā izraisījis labi saprotamu skandalu! — Red.) Pēc literātu plejadas, Astras un Olģerta Pavlovska pieteiktas, publiku iepriecināja daiļas minisvārku demonstrētājas — V. Bārda, L. Birkena, I. Jansone, L. Jaremko, D. Jaunitrāne, I. Kļaviņa, I. Seržante, V. Valaine un A. Vilciņa. Viskošākās un raibākās kā krāšņi ziedi, priecinot meiteņu acis, kamēr zēnu skatieni vairāk kavējās pie ne mazāk raibi segtajām kājām, piemēram — pie oranžām zeķēm, pie puķainas puskleitas... Šis izdevušās skates konsultante bija Ruta Ausstruma, bet visus 18 demonstrētos minitērpus bija izdomājusi un pagatavojusi Mārīte Plūme. Jautrais vakara programmu pabeidza ar mūzikāliem priekšnesumiem. No Hamiltonas bija aicinātas tik strauji populāritāti ieguvušās Rotas meitenes. Ja par šo ansambli nekad nav bijis skaidrības, vai tas ir kvintets vai sekstets, tad šoreiz hamiltonietes visus pārsteidza, uzstājoties kā — trio! Skaidrīte Darkēvica, Dace Kārkliņa un Māra Ezerkalne drošības labad bija pieaicinājušas „pastiprinājumu" — čikāgieti Juri Treiguts ar ģitaru. Bez latviešu tautas dziesmām Rotas trio nodziedāja arī vairākas dziesmas angļu valodā zālē esošo amerikāņu apmeklētāju priekam. Labi izdevušais sarīkojums izskanēja tikai ar pārrunām, bez dejām, jo rīkotāji bija atzinuši, ka ALJAs kongresa galvenais uzdevums tomēr ir darbs, nevis ballēšanās, tādēļ ar diviem sabiedriskai dzīvei veltītiem vakariem pietiek.

Z. K.

MĒS BIJĀM . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

Vietējie kērbekieši zina arī personīgi daudz par mūsu lielo latvieti stāstīt. Bet — kas būs pēc šīs audzes? Nevajadzētu apmierināties ar to, ka ir. Domāju ka ir pat nepieciešams uzraksts vācu valodā, kā tas iepriekš arī bija paredzēts.

Negribēju parādīt tikai pieminekli, bet reizē arī Mēnesnīcu un dažu strautiņu, kuŗā zivis nejutās drošas, kad tuvojās Jaunsudrabiņš ar savu makšķeri. Atstājām automašīnu ielas malā un izstaigājām ceļus, pa kuŗiem viņš gājis. Mēnesnīca stāv kā stāvējusi, durvis un logi ciet, no iekšpuses aizklāti. Vairs nedzīvo neviens šai mājā. Jaunsudrabiņa stādītie bērzi ir lieli izauguši, nav vairs labi apkoptā dārza. Tomēr apkārtne runā un stāsta...

Tā aizgāja neparasti skaista diena arī maniem vācu draugiem.. Tas ir mūsu pienākums un uzdevums: stāstīt par Latviju sveštautiešiem, kuŗi ikdienas dzīvē ir dažkārt kļuvuši mums tuvi cilvēki. Bet mēs esam bagāta tauta. Mēs varam, trimdā būdami, uz viņu pašu zemes parādīt, ka Latvija ir, ka Latvija būs vienmēr un visur. Ar varu mums dzimteni neviens nevar atņemt.

Mums pašiem jāvērš uzmanība uz mūsu tautu. Es ticu: kad šie trīs vācieši aizbrauks atkal savā dzīvē atpakaļ, viņi pārdomās vēlreiz visu, pārdzīvos no jauna šo pēcpusdienu. Viņi stāstīs par to saviem draugiem. Mēs kļūsim pazīstami. Kad vien ceļš vedīs uz Kērbekas pusi, viņi ne tikai atcerēsies, ka tajā reiz bijuši, bet arī, ka tur guļ kāds ievērojams latvietis, kam latviešu tauta trimdā uzcēlusi pieminekļi. Viņi apstāsies un aizies uz to vietu — tāpat kā mēs.

Šķiroties vācu draugiem teicu: „Jūs redzējāt Latviju savā zemē." Man atbildēja: „Mēs redzējām to ar latviešu skatienu."

Ilze Strautniece

Milvoku latviešu tautas deju kopa Metieniņš ar savu priekšzīmīgo sniegumu izpelnījās godalgu tautību festivālā, kuŗā piedalījās 37 tautības un kuŗa ietvaros rīkotajiem uzvedumiem bija dots kopnosaukums „Me and Marco Polo". Šis festivāls katru gadu notiek Internacionālā institūta protektorātā. Uzņēmumā Metieniņam piešķirto godalgu saņem Anda Andersone; no viņas pa kreisi — Internacionālā institūta direktors A. M. Dēviss, balvas dāvinātājas firmas Pabst Brewing Co direktors un pārstāvis festivālā A. Vinograds un šāgada festivāla galvenais vadītājs R. M. Sarbinovskis.

Komūnists nav komūnists...

MĒTROPOLITA NIKODĒMA „SAGAIDĪŠANA" ČIKAGĀ

Novembŗa sākumā ASV ieradās Padomju savienības garīdznieku delegācija, kuŗu vadīja mētropolits Nikodēms. Tā apceļojusi vairākas pilsētas, Čikagā un tās apkārtnē uzturoties vairāk nekā nedēļu. Mūsu laikrakstā jau ziņots par mazāka apmēra demonstrāciju, kas pret Nikodēmu, tā diviem pavadoņiem un viņu tulku bija vērsta Eldžinā.

Padomju garīdzniecību viesoties ASV bija ielūgušas amerikāņu Brāļu draudzes (Church of Brethren). Čikagas un apkārtnes baznīcu apvienības (Church Federation of Greater Chicago) galvenais direktors Dr. Čandlers apgalvoja, ka šī vizīte vajadzīga amerikāņu un padomju baznīcu labākas saprašanās veicināšanai un kristiešu starptautiskai vienībai. Padomju delegācija 25. novembrī Čikagas mākslas institūtā pusdienoja kopā ar apmēram 30 vietējiem protestantu, pareizticīgo un katoļu mācītājiem.

Apspiesto tautu pārstāvji un amerikāņu pretkomūnistiskie darbinieki 22. novembrī bija pulcējušies pārrunāt pretrīcību un protesta akciju, kaut atlikušais laiks bija par īsu iespaidīga pasākuma noorganizēšanai. Viena no aktīvākajām darbiniecēm bija kardināla Mindcentija fonda locekle Doloresa Madlenere, kuŗa sarunāja telpas Šeratona viesnīcā preses konferencei un apzvanīja laikrakstu, radio un televīzijas pārstāvjus.

Pusstundu pirms konferences sākšanās 25. novembŗa rītā kāda televīzijas stacija jau bija uzstādījusi savu aparātūru. Savus reportieŗus bija atsūtījuši arī visi lielākie apkārtnes laikraksti. Tā kā Apspiesto tautu komitejas pr-dis Viktors Vīksniņš bija kavēts ierasties, diskusiju panelī viņu pārstāvēja Čikagas luter. teoloģijas skolas prof. Dr. Arturs Vēbuss (igaunis) un ukraiņu delegāti Uļana Silēviča un priesteris Jaroslavs Svišujs. No amerikāņu puses piedalījās mācītāji P. Lindstroms un J. Reinolds. Atklājot preses konferenci, prof. P. Vēbuss izteicās, ka sirdsapziņa liek viņam kā kristīgam skolotājam runāt. Viņš dzīvojis komūnistu režīmā un iepazinies ar tā metodēm. Komūnisti pasaulē jau nogalinājuši ap 150.000 garīdznieku un ap 80 milj. cilvēku vispār. Kamēr īstie kristieši smok cietumos, Maskava sūta ceļojumos „reliģisku" delegāciju, kuŗa būtībā pārstāv komūnistu varu, nevis baznīcu. Mācītāji Lindstroms un Reinolds uzsvēra Nikodēma aso nostāju pret amerikāņiem sakarā ar kaŗu Vietnamā. Lindstroms norādīja, ka uzaicinājis Nikodēmu uz atklātām debatēm, bet atbildi nav saņēmis. U. Silēviča savukārt atgādināja, ka no kādreizējiem 12 ukraiņu katoļu bīskapiem tikai viens pārcietis vajāšanas un pašreiz atradis patvērumu Romā. Preses konferencē izskanēja pārmetumi Čikagas baznīcu apvienībai un Valsts baznīcu padomei (National Council of Churches) par šīs padomju delegācijas ielūgšanu.

Pēc preses konferences visi devās uz Čikagas mākslas institūtu, kur bija paredzēta mētropolīta Nikodēma pusdienošana ar amerikāņu mācītājiem. Demonstrācijas dalībnieki bija galvenokārt ukraiņi, lietuvieši un amerikāņi. Vēlāk televīzijas ziņās pārraidīja 4 min. gaŗu interviju ar māc. Lindstromu, bet vairākos laikrakstos parādījās demonstrantu saukļi „While they dine, thousands die!", „Wolves in sheep's clothing", „Free the church in chains" u. c.

Mētropolīts Nikodēms ieradās stingrā policijas apsardzībā. Pēc preses ziņām viņš apgalvojis, ka Pad. savienībā reliģisku vajāšanu nav un pastāv pilnīga ticības brīvība. Izplatot gan pretreliģisku propagandu, bet viņš to nenosodot.. Galvenais Brāļu draudžu sekretārs Dr. Harolds Rovs savukārt izteicās, ka „Nikodēms nevar būt komūnists, būdams kristietis", bez tam ASV ārlietu ministrija esot viņam devusi iebraukšanas atļauju. Ja šo loģiku par iebraukšanas atļauju vispārina, tad arī Chruščovs un Kosīgins nav un nekad nav bijuši komūnisti, jo arī viņiem ASV ārlietu ministrija devusi iebraukšanas atļauju...

Notikušo preses konferenci un demonstrāciju atzīmēja visi laikraksti, un šoreiz pretkomūnistiskais viedoklis bija izgaismots labāk nekā jebkad. No amerikāņu pretkomūnistisko darbinieku puses izskanēja vēlēšanās turpmāk ciešāk sadarboties ar apspiesto tautu piederīgajiem. Nikodēma asā nostāja pret amerikāņiem Vietnamas kaŗa jautājumā, varēja manīt, sabiedrību saistīja to pusē, kas demonstrēja pret viltus garīdzniekiem: garāmgājējiem bija daudz jautājumu, uz kuŗiem tie arī saņēma vēlamos paskaidrojumus.

Z. K.

Delegācijas...

(Pārnesums no 1. lpp.)

sajūsmināts par delegāciju sūtīšanu.

Kaut delegāciju jautājums ir Latvijas dibināšanas 50 gadu atzīmēšanas plānā, tomēr plašāki paskaidrojumi nekad nav sniegti. Kāds no ALAs valdes locekļiem dažās latviešu kolonijās delegātu sūtīšanu bija salīdzinājis ar Z. Meierovica braukšanu uz ārzemēm 1918. gadā. Pēc kāda cita ALAs valdes priekšsēža paskaidrojuma varētu domāt, ka delegāciju sastāvā būs kāds neatkarības laika politiķis, ko latviešu sabiedrība saistīja ar A. Bērziņa vārdu, nedomājot, ka A. Valdmanis vai M. Valters varētu ietilpt šai kategorijā. Trūkstot plašākiem paskaidrojumiem, katrs latvietis centies rast pats savu izskaidrojumu, tādēļ nav brīnums, ka tas nesakrita ar ALAs ieskatiem un plānojumiem, iespējams arī, ka ALAi vēl nebija noteikta plāna un vadlīniju. S. Rudzītis no Detroitas pāris nedēļu varētu pavadīt Ņujorkā, skaidrojot delegāciju sūtīšanas iespējas pie Apvienoto nāciju delegātiem. Varbūt nebūs aplami minēt, ka ALAs valdes priekšsēdis šādas iespējas skaidros arī Vašingtonā.

ALAs tautiešiem piesūtītajā brošūrā par līdzekļu vajadzībām Latvijas dibināšanas 50 gadu atzīmēšanai bija minēti 20.000 dol. brošūrai par Latviju. Laikraksti gan ziņoja, ka manuskriptu uzrakstījis A. Bērziņš, bet īpaši neuzsvēra, ka tā pārtulkošanai angļu, spāņu un franču valodā nepieciešami līdzekļi, ka arī brošūras iespiešana un izsūtīšana maksā naudu. ALAs sēdē nav bijusi runa par to, ka brošūras autoram vajadzētu piešķirt atlīdzību. Krietna daļa satura šai brošūrai ņemta no līdzīga Latvijas sūtniecības izdevuma „Latvija", kas publicēts 1966. gadā.

Sabiedrībai, varbūt, nav zināms, kādēļ trim Baltijas tautām trūkst sadarbības, kaut pastāv kopīgas baltiešu organizācijas visu ASV mērogā. Diezgan daudz par to vaino lietuviešus, it sevišķi pēdējo viņu apvienības priekšsēdi. ALAs kongresā Ņujorkā savukārt visai daudz laika un pārrunas veltīja attieksmēm ar rūpnieku R. Hiršu, jo arī šai jautājumā daudziem kongresa dalībniekiem nebija zināmi tuvāki apstākļi.

Dzirdēti uzskati, ka latviešu laikraksti šos apstākļus nav pietiekami izgaismojuši. Te tomēr jāievēro, ka ALAs valdes sēžu posmi, kuŗos šos un līdzīgus jautājumus pārrunā, ir slēgti, tādēļ žurnālistiem nav tiesību tos aprakstīt. Nekādi publicējami paskaidrojumi nav doti, reizē ar to arī attiecīgo notikumu izgaismojumi nav publicēti. Tas sevišķi sakāms par jautājumiem, kuŗu gala rezultāts vai arī tikai debates nav patīkama rakstura. Pēdējā ALAs sēde 2. decembrī Ņujorkā bija viena no retajām, kuŗā neviens posms nebija slēgts, dodot žurnālistiem iespēju aprakstīt visu sēdes gaitu. Slēgtās sēdes dažos gadījumos ir bijušas iemesls, kādēļ laikraksta lasītājiem un reizē ar to sabiedrībai nav bijis siepējams iegūt informāciju par dažiem notikumiem.

Ir jāatzīst, ka ALAs priekšsēdim ir laba saprašanās ar savu vietnieku A. Bērziņu; abi sēžu laikā viens otru atbalsta un it bieži nozīmīgākos jautājumus jau iepriekš pārrunājuši. Daļa valdes locekļu gandrīz vienmēr atbalsta priekšsēdi, bet pēdējā gadā priekšlikumus tomēr vairs nepieņem vienbalsīgi, jo daži vicepriekšsēži nebaidās izteikt arī citādus ieskatus, kas sevišķi sakāms par gados jaunākajiem valdes locekļiem. Tiem dažreiz ir labi izstrādāti priekšlikumi, kā, piemēram, ALAs ziedojumu vākšanas plāns, bet dažos gadījumos arī pārsteidzīgi iebildumi. Šādā veidā iespējams dažādos uzskatus izdebatēt un panākt labāku kopieskatu.

—be

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Prof. L. Liberta atraitne dāvinājusi Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzei četras sava vīra gleznas ar vēlējumu, ka tās novietojamas Jonkeru dievnama zālē, visas četras pie vienas sienas. Bez tam viņa dāvinājusi gleznas arī izstādīšanai draudzes namā Bruklinā.

● Ņujorkas latviešu ev.-lut draudzes Bruklinas novads (vai, kā daži sākuši saukt, Iekšpilsēta) nolēmis vairāk vērības veltīt draudzes bibliotēkas izveidošanai. Iesniegumā draudzes valdei norādīts, ka bibliotēkai būtu jāiegādājas visas latviešu valodā iznākušās grāmatas, bet daļēji arī tā literātūra, kas atbilst latviešu mērķiem un vajadzībām. Tāpat jāiegādājas iepriekšējo gadu izdevumi. Jāizbūvē draudzes nama bibliotēkai un dokumentu krātuvei piemērotas un ugunsdrošas telpas. Jāturpina bibliotēkas kartotēkas izveidošana, jāfilmē latviešu bibliotēku kartotēkas un savstarpēji jāapmainās ar mikrofilmām. Draudzei šīm vajadzībām jāpalielina budžets, bet pie draudzes jāizveido bibliotēkas un dokumentu krātuves draugu kopa. Draudzes valde šos priekšlikumus apspriedīs kādā no nākošajām sēdēm.

ČIKAGA

● Mednieku un makšķernieku Aūroras kopa bija izteikusi vēlēšanos pievienoties Čikagas DV saimei, un apvienības valde 10. novembŗa sēdē akceptēja aurorieŠus kā DV Čikagas apvienības kopu. Apvienības valdes locekļi viesojās pie auroriešiem Jāzepa Kalvāna mājā, kur sīkāk informēja par DV darbību un mērķiem, kā arī paskaidroja atsevišķu kopu darbību DV apvienību ietvaros. Tā Čikagas DV rindas kļuvušas kuplākas par 40 personām, bet iespējams, ka arī mednieku un makšķernieku saime kļūs kuplāka, jo, cik zināms, arī vanagi ir kā zvejas, tā medību mīļotāji. Jācer, ka nākošajā tikšanās reizē aurorieši pastāstīs vanagiem, kā kopjams zvejas un medību sports, lai, piemēram, arī apvienības sekretāra un saimniecības daļas vadītāja braucieni zvejot kādreiz vainagotos panākumiem, jo, godīgi atzīstoties, kā pirmais, tā otrais ir gan lietpratēji organizācijas darbā, bet pavāji makšķerēšanas „sportā". — Pēkšņā nāvē 3. decembrī no dzīves šķīries ilggadējais DV Čikagas apvienības biedrs un valdes loceklis — kultūras daļas vadītājs Alfreds Eglājs.

V. H.

KLĪVLENDA

● Latviešu koncertapvienības pirmajā šīs sezonas koncertā 26. novembrī dziedāja soprāns Astra Kalniņa un baritons Pēteris Geistauts, klavieŗpavadījumus veicot V. Treimanim. Programmā bija 17 dziesmu un operu āriju. Klausītāji sevišķi sirsnīgi uzņēma P. Geistauta priekšnesumu. Dziedoņi izpelnījās sirsnīgus aplausus, kuŗus atalgoja ar atkārtojumiem un piedevām.

KALAMAZŪ

● Latviešu skautu un gaidu vienības, ieejot 14. darbības gadā, 3. decembrī svinēja gadasvētkus. Pēc māc. A. Piebalga svētbrīža un vecāku padomes pr-ža J. Zuikas uzrunas pārskatus par darbību sniedza gaidu vienības pr-ce G. Sīka un skautu vienības pr-ks A. Lode. No tiem izrietēja, ka skauti un gaidas apvieno 57 jauniešus. Gaidas Tēvzemes nometnē izpelnījušās vairākas pirmās vietas, bet skautu vienība vispārējā vērtējumā par pērnā gada darbību ierindota 1. vietā. Gadasvētku sarīkojumā bija ieradies skautu pilnvarnieku padomes pr-dis V. Klētnieks un ASV latviešu skautu jendas pr-ks A. Artmanis, kuŗi veltīja jubilāriem apsveikuma vārdus. No latviešu ev.-lut. draudzes sveica V. Miķelsons, latviešu skolas — P. Lizenbergs, studenšu kopas — B. Šinte, DV apvienības — R. Ozoliņš un latviešu draudzes dāmu komitejas — pr-ce F. Zemitāne nododot aploksni. Aploksni kopā ar apsveikumu bija atsūtījis arī Mednieku - makšķernieku klubs. Rakstveidā arī sveica latviešu skautu pr-ks Fr. Sīpols, Zemgales novada pr-ks A. Ozols u. c. Priekšnesumu daļā skauti un gaidas sniedza pašu sagatavotus uzvedumus. Vakars beidzās ar kopīgu azaidu.

● Pie Kalamazū latviešu ev.-lut draudzes nodibinātajā Gaŗezera akciju iegādes fondā jau ienākušas iemaksas 300 dol. apmērā, kuŗas nodotas Gaŗezera pārvaldei akciju saņemšanai.

● Ar sirdstrieku 26. novembrī savās mājās miris Kalamazū latviešu ev.-lut. draudzes pērminderis, 82 gadus vecais Miķelis Markitants. Aizgājēju uz pēdējo dusu no draudzes baznīcas uz Riversaides kapsētas latviešu nodalījumu 29. novembrī izvadīja māc. A. Piebalgs, pēdējās ardievas pie kapa draudzes vārdā teicot V. Miķelsonam, no pērminderiem — A. Sildegam un no Latviešu biedrības un bēŗu kases — P. Austriņam. M. Markitanta dzīvesvieta dzimtenē bija Ropaži, kur viņš apsaimniekoja savu lauksaimniecību. Visu Kalamazū pavadīto laiku viņš bija aktīvs draudzes darbinieks, darbojoties tās padomē un 15 gadu veicot pērmindeŗa pienākumus. Par aizgājēju skumst dzīvesbiedre, brālis Kanadā un citi piederīgie.

● No Kalamazū latviešu ev.-lut. draudzes priekšnieka amata atteicies Jānis Salna. Draudzes padome līdz jaunas padomes ievēlēšanai viņa pienākumus lūgusi veikt priekšnieka vietnieku V. Miķelsonu. Pašreizējās padomes pilnvaru laiks beigsies nākošā gada februārī. Jaunās padomes ievēlēšanai jau izraudzīta vēlēšanu komisija, kuŗā darbojas J. Avotiņš, P. Lizenbergs, G. Krautmanis, J. Lapiņš un E. Bērstis.

Tedis Zieriņš (vidū) pretkomūnistiskajā preses konferencē Čikagā sarunā ar kādu reportieri.

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7 (starp Eglinton un Davisville)
Tel. 487—2147, vakaros 447—1206.
Kvalitātes darbs un eiropiešu meti.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 12. GADA GĀJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 10,30—11
OSAVAS CKLB raidītājs (viļnis 1350).
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue, Toronto 7.

17. decembrī, plkst. 11 adventa laika dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma Ziemas svētku eglīte bērniem. Vecāki lūgti ņemt līdz dāvanas apm. $1.00 vērtībā. Svētdienas skolas uzvedums. Rota ļas. Jauniešu grupa pl. 10.

24. decembrī Kristus piedzimšanas svētku dievkalpojumi plkst. 4 un plkst. 6 pēcpusdienā.

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX9-3331, Sv. Andreja draudze, tālrunis 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 2.

17. decembrī, plkst. 3 pēcpusdienā eglītes dievkalpojums bērniem. Pēc dievkalpojuma eglītes sarīkojums ar bērnu teātri, Ziemsvētku vecīti, azaidu un rotaļām baznīcas zālē.

24. decembrī, Ziemsvētku vakarā, plkst. 6 eglītes dievkalpojums; piedalās draudzes koris.

I Ziemsvētkos, 25. decembrī, plkst. 10 rītā dievkalpojums.

Vecā gada vakarā, 31. decembrī, plkst. 6 dievkalpojums.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr. Toronto 16, tel. PL. 7—2739.

Toronto Austrumu ev.-lut latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba bznīcā, 361 Danforth Ave.

17. decembrī, plkst. 3 pēcp. Ziemsvētku eglītes dievkalpojums ar programmu Sv. Barnaba baznīcas zālē.

24. decembrī, plkst. 6 vakarā Ziemsvētku dievkalpojums.

31. decembrī, plkst. 5 pēcp. Vecā gada vakara dievkalpojums.

17. decembrī, plkst. 2 pp. draudzes Ziemas sv. eglīte bērniem un pieaugušajiem ar priekšnesumiem un svētku cienasts.

24. decembrī, plkst. 5 pp. Ziemas svētku vakara dievkalpojums. Solo — Zenta Tilga.

31. decembrī, plkst. 5 pp. Vecā gada vakara dievkalpojums ar dievgaldu.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

17. decembrī draudzes eglīte plks. 3 p.p. YMCĀ.

24. decembrī svētvakara dievkalpojums Pētera baznīcā plks. 5.30 vakarā, dziesmu lapiņas.

31. decembrī dievkalpojums ar dievgaldu plkst. 5 p.p. baznīcā.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā 106 Dorset Road, Scarboro. Stop 19.

„Sauciens no Golgātas"

Radioraidījumi katru svētd. pl. 2.45 p. p. uz viļņiem 1270. Adrese: P. O. BOX 285 Station „K" Toronto 12, Ont.

BRAMPTONA

24. decembrī, plkst. 1.30 Ziemsvētku dievkalpojums Grace United baznīcā.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltona, Latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave, South.

17. decembrī, plkst. 11 dievkalpojums; pēc tam baznīcas telpās svētdienas skolas bērnu Ziemsvētku uzvedums 3 ainās „Šai svētā naktī".

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 83 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario. Tālr. 685-3190.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze. Trīsvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

SV. KATRINAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

24. decembrī, pl. 4 pēcp. Ziemas svētku vakara dievkalpojums, dziesmu lapiņas. Māc. J. Prauliņš.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3488 Rosedale Ave, Montreal 28 P. Q. Tel. HU9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4845 Marcil Ave.

17. decembrī, plkst. 3 draudzes Svētdienas skolas eglīte.

24. decembrī, plkst. 5.15 p.p. Ziemsvētku svētvakara dievkalpojums.

31. decembrī, plkst. 11 no rīta Vecgada pēdējais dievkalpojums ar dievgaldu.

Dievkalpojumi angļu valodā: Mirušo piemiņas dienā, 26. novembrī plkst. 9.30 no rīta un 24. decembrī plkst. 11 no rīta.

Prāv. Viesturs Šēfers, 471 Coolbrook Ave, Montreal 29. P. Q. Tel. 484-8394. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montrealā.

ASV BAZNĪCĀS

ŅUJORKA

17. decembrī skolas eglītes pl. 11 Jonkeros, pl. 2 nevis pl. 10.30 Salas baznīcā, pl. 2 Oranžas YMCĀ, pl. 3 vai 4 Džamaikā.

CIKAGA

Latviešu ev.-lut. baznīcas Sv. Pāvila draudze — 1638 So. 11th Ave, Meivudā.

Cikagas latviešu ev.-lut. Ciānas draudze 5015 W. Ferdinand St.

AURORA (ILL.)

420 Dawners Place, Mūsu Pestītāja baznīcā.

ANN ARBORA

Dievkalpojumi Redeemer lut. baznīcā 1386 Pauline Blvd.

DETROITA

Sv. Pāvila ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek katru svētdienu plkst. 12.30 Holy Trinity ev.-lut. baznīcā, Maxwell un E. Warren Avenues, pie Van Dyke. Turpat plkst. 11 notiek Latviešu skola un bērnu dārzs. Baznīcas, skolas un grāmatu galda tālr. WA2-2248. Māc. V. Līventāls tālr. WE3-9326.

BOSTONA

Bostonas latv. ev.lut. Trīsvienības draudze. Māc. K. Kampe, 4965 Washington St. Apt. 201 West Roxbury, Boston, Mass. 02132, telef. 327-5733. Dievkalpojumi notiek katru svētdienu pl. 11 rītā draudzes baznīcā 41 Highland St. Roxbury.

KLĪVLENDA

Klīvlendas latviešu ev.-lut. Miera draudzes dievkalpojumi Zion luterāņu baznīcā, 2062 E. 30. ielas un Prospect Ave krustojumā. Mācītājs K. Sautiņš, 3625 W. 214th St. Fairview Park, Ohio, 44126.

BURLINGEMA (KAL.)

Burlingemā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Ave.

Santa Rosā, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 733.

OKLANDĒ

Centrālā luterāņu baznīcā, 915 Ridgeway Ave.

LOSANDŽELOSĀ

Dienvidkalifornijas latviešu draudze — 2450 Griffin Ave, L. A. Cal. 90031, draudzes tālrunis CA-59403, māc. E. Ceune, tālr. PO9-8679.

SACRAMENTO

Sacramento, Sv. Krusta ev.-lut. baznīcā, 45 un H ielā.

KALAMAZŪ

Sv. Jāņa ev.-lut. latv. baznīca — 122 Cherry Hill Dr., Kalamazoo Mich., 49007.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.

Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ

līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:

Mr., Mrs., Miss. ....

Adrese: ....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $..............

.... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai
(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts ....

Abonēšanas maksa: $1.50 par 1 mēn., $4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn., $16.00 par gadu.

Notikumi pasaulē

○ Kolumbijā ap 100 iedzīvotāju miruši, bet ap 500 saslimuši un ievietoti slimnīcās, patērējot maizi, kas cepta no saindētiem miltiem. Transporta laikā tie bija sajaukušies ar insektu apkarošanas indi. 32 kastes ar insektu pulveri un 30 maisu miltu ar to pašu transportu nogādāti Bogotā. Transporta vadītājs un maiznieks apcietināti.

○ ASV nēģeru mācītājs Martins Luters Kings brīdina angļus, ka viņu rasu problēmas var izraisīt nemierus, līdzīgus ASV notiekošajiem, ja briti necentīsies problēmas atrisināt. Kings ieradies Anglijā divu dienu apmeklējumā, lai saņemtu Ņukāslas universitātes goda diplomu.

○ Baltā nama preses informātors Džordžs Kristjens apzīmējis par blēņām minējumus, ka aizsardzības ministrs Maknamara būtu atbrīvots no amata pret paša gribu. To pašu apgalvo arī Pasaules bankas līdzšinējais direktors Džordžs Vuds, kas izteicies, ka bankas 20 eksekutīvie direktori „ir bezgala iepriecināti, ka Maknamara piekritis uzņemties bankas prezidenta amatu".

○ Sakarā ar ASV aizsardzības ministra Roberta Maknamaras drīzumā paredzamo iecelšanu Pasaules bankas prezidenta amatā, Maskavas laikraksts „Izvestija" šo nomaiņu apzīmē par „grēka āža" meklēšanu Vietnamas kaŗam.

○ ASV ierosinājušas atklāt tūlītējas debates ar Pad. savienību par Vietnamas kaŗu AN drošības padomē. ASV sūtnis pie AN Goldbergs iesniedza sapulcei šo priekšlikumu pēc tam, kad padomju delegāts Kuzņecovs bija apzīmējis prezidenta Džonsona kaŗa politiku Vietnamā par agresīvu un briesmīgu.

○ Fidela Kastro avīzes Kubā lielījušās, ka sacietējies 900 milj. afrikāņu, imperiālismu sagraušanas vienā paņēmienā. Bet lai slotas kātam izplauktu lapas, vēl ilgi jāgaida, tādēļ pazīstamais nēģeru kūdītājs Stoklijs Karmaikls aicina „Melno varu" cīnīties Detroitas, Ņujorkas un Vašingtonas ielās.

○ Pad. savienība nevēlas izstumt sarkano Ķīnu no nāk. gadā paredzētās pasaules komūnistisko partiju konferences. Komprōmisam ar Ķīnu laikraksts „Pravda" veltījis rakstu, kas aizņem pusi titullapas. Tā saturs rāda, ka tas nācis no vadošajiem politbiroja amatvīriem.

○ Grieķija piekāpusies Turcijas prasību attiecībā uz krizi Kiprā un apņēmusies izvākt ap 12.000 savu kaŗavīru, kurus turki uzskata par nelegāli nacionāliem sadalījumiem sadalījumiem. Pēc ilgajām apspriedēm ASV sūtnis Vence izlidojis uz Kipru, lai pazinotu arhibiskapam Makariosam Turcijas noteikumus, kas prasa politisku tiesību un drošību turku minoritātei Kiprā. Paredzams, ka prezidents Makarios turku prasībām piekritīs, kaut arī negribīgi. Turki vēlas arī grieķu virsnieku un kareivju izvākšanu no nacionālās gvardes un prasa, lai gvardus, kuri kopš dibināšanās cīnās ar turkiem, atbruņotu. Tā ir prasība, kas grieķiem visgrūtāk pieņemama, tādēļ tie gandrīz gatavi pat riskēt ar kaŗu. Galvenās pamatprasības Kipras salas miera nokārtojumam ir: abām pusēm jāatvelk savus spēkus no Kipras, jāizbeidz gatavošanās kaŗam, jāgarantē Kipras neatkarība un integritāte, kā arī jāsadarbojas ar salas policijas spēkiem.

○ ASV kājnieki lidmašīnu un artilerijas atbalstā atsituši spēcīgu komūnistu uzbrukumu amerikāņu speciālo spēku bazei Dienvidvietnamā, tuvu Kambodžas robežai. ASV spēku komandieris domā, ka tas bijis mēģinājums ievilināt amerikāņus kādā lielākā iznīcināšanas kaujā.

○ Francija skubina savus augstākā ranga virsniekus izveidot „globāli efektīvu" atomieroču aizsardzības sistēmu, kuŗa pasargātu francūs ne tikai pret uzbrukumiem, kas nāktu no Austrumiem, bet arī no „citiem virzieniem". Kādā žurnālā uzsvērts, ka Degolla Francija vēlas kļūt visstiprākā valsts atomieroču ziņā.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

Katru svētdienu pl. 2 pēcpusdienā ĒRGĻU LIGZDĀ filmu izrādes krāsās un skaņās par sportu un dzīvi Kanadā.

22. decembrī — plkst. 7.30. Latviešu namā TLTA sestdienas ģimnazijas slēgts eglītes vakars. Laipni ielūgti visi ģimnazistu vecāki un abiturienti.

23. decembrī — pl. 7.30 vakarā Latviešu namā jaunatnes pulciņa Staburags balle „Lāstekā".

31. decembrī — pl. 8 vakarā DV Toronto nodaļas namā (125 Broadview Ave.) Jaungada sagaidīšanas balle.

31. decembrī — pl. 9 vakarā Latviešu namā valdes rīkotā Jaungada balle Latviešu namā jauniešiem un pieaugušiem. Vietas rezervējamas līdz 20. decembrim pie S. Zaķes (293-2613), bet jauniešiem pie V. Treiguta (221 3028).

28. janvārī — plkst. 5 TLTA sestdienas ģimnazijas Draudzīgais aicinājums Latviešu namā, Toronto. L. Auzānes - Vītoliņas komēdija „Atbalsis."

8. februārī — plkst. 8.15 vakarā pianistes Ilzes Štrāles - Didrichsons koncerts Unitarian koncertzālē, 175 St. Clair Ave. W.

SV. KATRINAS

31. decembrī — pl. 9 vakarā vanadžu kopas rīkotā Jaungada sagaidīšanas balle ar priekšnesumiem Lincoln Curling Centre zālē (Ontario St.).

Pārsteigums

Treju Baltijas tautu literārā žurnāla

TREJI VĀRTI

pieci numuri jau iznākuši, bet dažs labs latvietis to nav vēl lasījis, nav pat pasūtinājis.

PASTEIDZIES!

Viena gada abonementa čeku par 7 dol. rakstāms „Treji Vārti". Sūtāms: TV, P. O. Box 27-A, Detroit, Mich. 48232, USA.

FRANK VASS BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-5112, 2-6111

Mūsu mīļā

Aina Ārija Zviedre

dzim. ANISS

Dzimusi 1923. g. 15. jūlijā Liepas pagastā,
mirusi 1967. g. 12. novembrī Rīgā,
apbedīta Cēsu Meža kapos 18. novembrī.

Auklē, sirds, nu skaisto vārdu,
Palika tas nesacīts,
Kaut caur garām gadu kārtām
Mūsu ceļš bij kopā iets.

Viņu visdziļākās sērās piemiņā patur

ĢIMENE, PIEDERĪGIE UN
J. UN K. PĒTERSONI DZIMTENĒ,
V. UN R. PĒTERSONI KANADĀ,
DRAUGI UN PAZIŅAS ASV,
AUSTRĀLIJĀ UN ANGLIJĀ.

Vīrietis ar sievietes sirdi

Nieŗu „pārstādīšana" no viena cilvēka ķermeņa otrā bija jau chirurģijā bieži praktizēta. Nule īstenots jauns chirurģijas sasniegums, kad no viena ķermeņa otrā pārvietota cilvēka sirds. Kādā Dienvidafrikas slimnīcā profesors Christians Bernards, vairāku chirurgu un pārējā medicīniskā personāla atbalstā, pārvietojis autokatastrofā nogalinātās 25 g. v. Denises Dorvallas sirdi 55 g. v. lietuvieša Luisa Vaškauska ķermenī. Vaškauskis sirds slimības dēļ būtu pēc dažām dienām miris, kad gadījās laime nelaimē — saņemt jaunu sirdi. Operācija ilgusi 5 stundas un labi izdevusies. Vēl tikai jautājums, cik ilgi viņa ķermenis gribēs pieņemt svešo sirdi? Izšķirēji var būt turpmākie 5 līdz 10 gadi. Kēptaunas slimnīcā atrodas arī 10 g. v. neģēŗu zēns, kas „mantojis" vienu mirušās sievietes nieri.

Sirds pārvietošana no viena ķermeņa otrā noritējusi 4 pakāpēs. Vispirms abi ķermeņi pieslēgti mākslīgajām plaušām. Tad izņemta sievietes sirds, kuŗas pukstēšana uzturēta ar techniskām ierīcēm, pēc tam Vaškauska sirds atvienota. Ceturtā bija vissarežģītākā operācija — jaunās sirds ievietošana Vaškauska ķermenī un tās darbības uzturēšana. Kad sirds „pārstādīta", tā sākusi tūlīt pukstēt. Vaškauskis sirds traucējumus jutis jau 7 gadus. Viņa sieva izteikusies, ka pēdējos divos gados viņa stāvoklis strauji pasliktinājies. Abi ir lietuviešu emigranti, kas apmetušies uz dzīvi Kēptaunā. Auto negadījumā smagi ievainotās bankas ierēdnes Denises Dorvallas sirdi un nieres atļāvis lietot viņas tēvs, jo meitai uz izveseļošanos nav bijušas nekādas cerības. Denises māte katastrofā nogalināta uz vietas.

38 stundas pēc pārciestās operācijas Vaškauskis jau varējis dzert ūdeni, apelsīnu sulu un pienu. Elpošana noritējusi viegli un slimnieks pat ierunājies: „Es jūtos daudz labāk". Jaunā sirds viņa ķermenī pukst ar vienādiem sitieniem un slimības apraksts vēstī, ka asins spiediens, pulss un ķermeņa temperātūra normāla. Medicīniskais personāls slimnieku uzrauga nepārtraukti, vai neparādīsies pazīmes, ka ķermenis atsakās svešo sirdi ilgāk pieņemt. Ķermeni pie jaunās sirds mēģina „pielabināt" ar zālēm, tāpat ārkārtēja uzmanība veltīta, lai pastiprinātu pretošanās spēju infekcijas slimībām.

Pēc vīra apmeklēšanas slimnīcā Vaškauska sieva atradusies mājupceļā, kad bijusi aculieciniece autoklizmai, kuŗā cietusi Dorvalla un viņas māte. Viņai, protams, nebija jausmas, ka smagi ievainotās sievietes sirdi savās krūtīs pēc dažām stundām nesīs viņas vīrs, kas tikko cīnījies ar nāvi. Auto vadītājs, kas nelaimē vainojams, apcietināts, bet pret galvojumu atbrīvots.

MĒS IESPIEŽAM

LAULĪBU un IESVĒTĪBU IELŪGUMU KARTES
VIZĪTKARTES
DOKUMENTUS BIEDRĪBU VAJADZĪBAM
KONCERTU PROGRAMMAS
SARĪKOJUMU BIĻETES
PLAKATUS, DZIESMU LAPIŅAS
VĒSTUĻU VEIDLAPAS, APLOKSNES
GRĀMATAS, ŽURNĀLUS

Labs darbs. — Mērenas cenas.

PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.

LATVIJA - AMERIKĀ
491 College St., Toronto 4, Ont.
CANADA.
TEL.: 921—7121
CODE 416

ŠĪ, vispriecīgākā gadalaika garā
ir patīkami Jums un Jūsu ģimenei
nodot mūsu neviltotos laba vēlējumus.

Priecīgus Ziemsvētkus un
laimes pārpilnību
miera pilnam un
panākumiem bagātam
Jaunajam gadam!

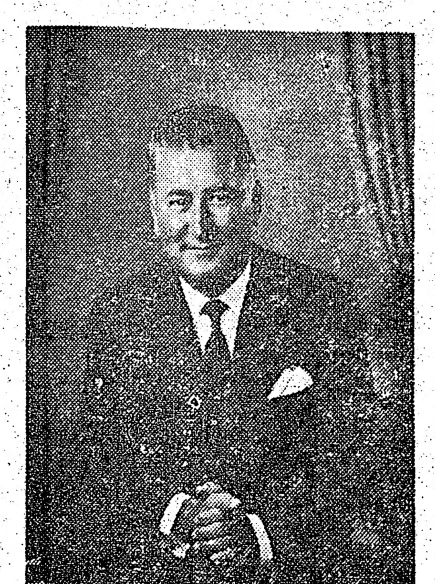

STEPHEN B. ROMAN
Chairman and President

DENISON MINES LIMITED
TORONTO, CANADA

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zvanīt katrā laikā.

LE 5-6619 941 Dovercourt Rd., Toronto

DĀVINIET GRĀMATAS ZIEMSVĒTKOS!

A. Eglītis — Tiesa nāk	$6.00
K. Raudive — Gaisma un mijkrēslis, rom.	$7.50
Indra Gubiņa — Rītdiena neskaitās, nov.	$4.00
P. Ludvigs — Mūsu Latvijas ūdeņi, stāsti	$5.50
I. Vīksniņa — Saules sala, rom.	$4.50
G. Saliņš — Melnā saule, dzej.	$4.00
B. Grunde un M Kovaļevska — Meža bērni	$4.00
H. Loftings — Doktors Dūlitls un viņa zvēri	$4.00
Ventiņ puse	$3.60
P. Karells—Sadedzinātā zeme, kauja starp Volgu un Vislu	7.00
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$8.20
P. Babris — Baltic Youth under Communism	$5.95
Zvaigžņu sega — rakstu krāj. prof Dr. L. Bērziņa piem.	$6.50
A. Niedra — Sastapšanās pie operas kafejnīcas, rom.	$4.50
Čenču Jezups — Pīters Vyļāns, rom. latg. izl.	$7.00
Latvijas vēsture 1914—1920.	$17.00
J. Veselis — Trīs laimes, rom.	$2.50
„ Tērauda dvēsele, rom.	$4.00
I. Lindbergs — Starp atnākšanu un aiziešanu, dzeja	$4.00
E. Kalme — Starp divām Jāņu naktīm, rom.	$4.00
G. Janovskis — Sola, rom.	$4.00
A. Dziļums — Saplēstā krūze, rom.	$4.80
E. Ķiploks — Viņš runāja kalnā, sprediķi	$2.40
J. Porietis — Prezidents atbild, atm.	$4.00
A. Johansons — Vecrīgas ziņģu grāmata	$4.00
G. Janovskis — Smiekliņam, pastāsti un feļetoni	$4.50
A. Ruņģis — Pats esi kungs, pats	$4.00
Latviešu tautas teikas un pasakas VIII	$7.80
P. Rozītis — Granātu ziedi, stāsti	$4.50
A. Rasa — Cilvēki un zeme, st.	$3.80
Z. Lagerlefa — Antikrista brīnumi	$4.75
ARCHĪVS VII sējums, raksti par zinātni un teātri	$5.70
A. Bērziņš — The Two Faces of Co-Existence	$6.00
Latvju tautas teikas un pasakas VIII sēj.	$7.80
I. Grebzde — Ēnas dzeltenā stiklā, stāsti	$4.00
E. Aistars — Tu nāci naktī, rom.	$4.00
K. Hamsuns — Pēdējais cēliens, rom.	$5.00
J. Jaunsudrabiņš — Zaļā grāmata	$7.80
M. Kovaļevska — Astoņpadsmit, atm.	$6.00
Latviešu sinonimu vārdnīca	$6.00
Jūlijs Jēgers un latviešu māksla	$6.00
Latviešu kultūra laikmetu maiņās	$6.00
A. Dziļums — Vilka zobs, rom.	$4.80
A. Michelsons — Rīga dimd, vēst. rom.	$3.80
T. Zeltiņš — Antiņš Amerikā meklē līgavu, rom.	$4.50
T. Zeltiņš — Antiņš Amerikā cīnās ar sievu un trimdu, rom.	$4.50
P. Jurevics — Idejas un īstenība	$6.00
J. Klāvsons — Zīmes, dzeja un proza	$3.80
Prāv. P. Ķirsons — Teici to Kungu, mana dvēsele, spred.	4.50
O. Krolls — Dārgakmeņi	$3.00
Z Zemdega — Iznīcības ceļš, stāsti	$3.80
E. Virza — Straumēni IV	$4.00
B. Bičole — Atrita, dzeja	$3.80
Aizsila Zīlīte — Trīs māsas	$3.00
O. Rozītis — Pavedieni, stāsti	$3.00
E. Dunsdorfs — Mūžīgais latviešu karavīrs	$4.60
J. Sarma — Salemas ķēniņš, rom.	$5.00
F. M. Dostojevskis — Idiots, rom. I d.	$4.50
Edg. Ardenss — Svētais un dēmoni, rom.	$4.50
E. Keišs — Globāla būšana, karik.	$5.00
BĪBELE	$4.50
J. Širmanis — Brīnuma pasaule	$4.00
A. Šmits un A. Čika — Neaizmirstami sporta brīži un zvaigznes	$4.50
A. Jonansons — Rīgas svārki mugurā	$4.50
Novadu tērpi	$20.00
Latvju raksti I grāmata	$37.50
Latvju raksti II grāmata	$37.50
J. Vītola — 200 latviešu tautas dziesmas	$5.50
Z. Mauriņa — Trimdas traģika	$5.50
Latviešu tautas teikas un pasakas 7. gr.	$7.80
J. Veselis — Latvju teiksmas	$10.00
K. Pētersons — Apvāršņi aicina	$6.50
Raiņa un Aspazijas gada grāmata	$2.00
Dzintarjūras vasara	$6.80
A. Niedra — Uguni	$4.00
J. Jaunsudrabiņš — Sliņķu virsnieks	$4.00
T. Krūka — Tu debesis turi savās rokās	$3.50
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī	$3.90
Ang. Gailīte — Dzīves zaļais koks, rom.	$4.50
Rob. Hiršs — Rīgas audums, atm.	$5.00
Ed. Salna — Ausmas atblāzma, stāsti	$4.00
J. Sudrabiņš — Aiz dzeloņžoga, atm.	$3.80
A. Amenda — Apasionāta, rom. par Bēthovena dz.	$9.60
Ž. Karlsons — Divi reiz divi ir pieci	$7.00
L. Tolstojs un kristīgā baznīca	$3.50
O. Krolls — Aiz zelta priekškara	$3.50
P. Dreimanis — Ģimene un tās bērnu audzināšana	$0.50
Korn. Raiens — Pēdējā kauja	$6.56
G. Janovskis — Svešumā, noveles	$4.50
M. Timma — Miglas kamoliņš, pasakas	$3.25
A. Apse — Saules puķes, dzejoļi un lir. poemas	$3.50
A. Kraujiete — No aizpirktās paradizes, dzejas	$3.80
St. Anders — Bībeles stāsts ar 102 ilustrāc.	$8.30

Pasūtināšanai zvaniet

Tālr. 921-7121

DVG RĀMATNICĀ 491 College St., Toronto 4, Ont.

LATVIEŠU GRĀMATNIECĪBAI TRIMDĀ — VĒL NEBIJUŠI IZDEVUMI

JANIS ROZENTĀLS

krāsās un rakstos .... $24.—

A. Annus, A. Ivanovs, V. Silmalis.

Te nav daudz ko teikt — apskatiet un redziet. Rozentāls ir nemirstīgs.

A. Rupaiņa pārsteidzošs un vēl nekad nebijis darbs:

ARCHEOLINGVISTIKA

I un II daļa kopā .... $10.—

Pirmo reizi vēsturē mums latviešiem dota vismaz hipoteze, kas mēs esam un no kurienes nākdami u.t.t. Lai jums būtu ieskats, ap ko lieta grozās, izlasiet beigu komentārus.

Latvieši bēga no slepkavām, ne no komūnisma!

J. KRONLINS —

379 BAIGĀ GADA DIENAS

.... $ 9.60

Arī pirmo reizi visos 22 trimdas gados mums nu reiz ir grāmata — rokas grāmata, ar ko parādīt, kā notiek brīvas valsts un tautas pazušana sarkanajā miglā. Galvenais, dokumentārās detaļās parādīta tautas (katras tautas) vissvarīgākās sastāvdaļas — jaunatnes un skolu iekļaušana „viskultūrālākā un visattīstītākā zemē pasaulē" — krievu imperiālismā komūnisma ietvaros . . . Tiesa, krievi šauj gaisā vareni, daži bezgala pārbijušies, bet vēl 20 gadu pēc uzvaras uzvarētāji nāca lūgties maizi pie sava lielākā ienaidnieka šodien, un strādniekam jāstrādā 2 nedēļas, lai nopirktu kurpju pāri . . . Vai tas nav negods?

Lūk — kas vēl iznācis pēdējos 9 mēnešos:

Latviešu tautas teikas un pasakas, 7. 8. un 9. sējums	$7.80
R. Blaumaņa RAKSTU 11. sēj. (kopā ar 6.—10. sēj)	$5.20
LATVIEŠU SINONIMU VĀRDNĪCA	$6.00
J. Jaunsudrabiņa — ZAĻĀ GRĀMATA, 1. un II kopsēj.	$7.80

Pasūtinot apgādā 20% atlaide, vai maksājot pilnu cenu 50% prēmiju grāmatas. Visas grāmatas pieprasāmas un skatāmas visās grāmatnīcās.

Gaidiet tikai, kas būs nākamajā 1968. gadā!

Dažs labs sastings!

LATVJU GRĀMATA

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai
DV Grāmatnīcā. 491 College St., Toronto 4, Ont.

Apgāda DAUGAVAS VANAGS izdevums

T. DANGAVA

stāstu krājums

STRANDĒJUŠO SALA

Grāmatā apvienoti divi pabeigti stāstu krājumi „Strandējušo sala" I-II daļa un „Bada dzegužu pajumtē", pavisam 27 stāsti 600 lappusēs, tā glīti iesieta ar A. Jaunzema vāka zīmējumu un E. Keiša autora šaržu un ievadu.

Cena $8.20 GRĀMATNĪCĀM ATLAIDE

DVG RĀMATNICĀ 491 College St., Toronto 4, Ont.

VISVAIRĀK PĀRDOTAIS ALUS KANADĀ

MOLSON EXPORT ALE

MOLSON EXPORT ALE

PĀRSŪTĀM naudu uz LATVIJU

US $10.- pret 9 jauniem rubļiem Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.

DV SAINīSU NODAĻA, 491 College St., Toronto 4, Ont.

IGAUŅU OPTIĶIS

J. RATAS

169 Danforth Ave. RO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

OPTIĶIS LUNSKY
470 College St., Toronto
WA 1-3924

KĻUVĀT 21 GADU VECS?

Kad esat sasniedzis 21 gadu vecumu, jūs vairs netiekat ieskaitīts savu vecāku veselības apdrošināšanas polisē. Lai būtu apdrošināts, jums pašam 30 dienu laikā jāizņem personīgā polise. Attiecīgā veidlapa saņemama bankās, slimnīcās vai arī Ontario Hospital Services Commision.

MAINĪJĀT DARBA VIETU?

Lai paturētu apdrošinājumu, ievērojiet instrukcijas Hospital Insurance Certificate of Payment 104. veidlapā. Darba devējam jums tā jāiedod, kad atstājat darbu.

TIKKO SALAULĀJĀTIES?

Tagad jūsu veselības apdrošināšanas polisei jāsedz abi: vīrs un sieva. Paziņojiet par pārmaiņām ģimenes stāvoklī savai darba vietai vai arī, ja abi maksājiet tieši, — komisijai.

Jūsu ONTARIO HOSPITAL INSURANCE plāns

Ontario Hospital Services Commission
Toronto 7, Ontario

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS

VIETĒJIEM un TĀLBRAUCIENIEM.

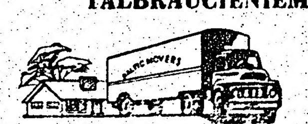

Tālr. 534-1403, Toronto

Rumānija raisās vaļā no Kremļa

Padomju satelītvalstis jau sen neapmierinātas ar Maskavas politiku, kas uzspiež tām savu varu un izsūc saimnieciski, lai stiprinātu savu imperiju.

Rumānija atkarību no Maskavas grib salauzt ar to, ka savu valsts un partijas varu tagad koncentrējusi viena vīra rokās: to pārņēmis 49 gadus vecais partijas vadītājs Nikolajs Čauseskū. Viņš ir gados jaunākais komūnistu vadītājs Austrumu blokā un Rumānijas komūnistu partijas vadību pārņēmis nepilnu trīs gadu laikā.

Čauseskū tagad ir galvenais noteicējs valstī. Partijas delegātu sapulcē viņš 2000 dalībnieku klātienē deklarēja neatkarību no Maskavas, gan tieši neminot to vārdā, bet visiem bija zināms, par ko viņš runā. Čauseskū vēlas būt politiski brīvs un redzēt neatkarīgu Rumāniju sociālistisko valstu savienībā.

Politiskie novērotāji secina, ka ar valsts un partijas varas pārņemšanu jaunais Rumānijas diktātors centīsies apspiest jebkādu opoziciju partijā, it sevišķi, lai saliedētu tās abus spārnus — veco komūnistu gvardi, kas joprojām turas Maskavas pavadā un jauno paaudzi, kas vēlas lielāku brīvību un neatkarību.

Paredzams, ka jaunais Rumānijas galva, kā kādreiz Chruščovs, meklēs tuvākus sakarus ar Rietumiem. Starpība tā, ka Čauseskū politiski izaudzis pēckaŗa laikmetā, kamēr Chruščovs bija dziļi iestidzis komūnistu varas tradicijās un viņam bija jācīnās ne vien ar vecajiem aizspriedumiem, bet arī ar Staļina laika politbiroja locekļiem, kas slepeni tīkoja pēc varas.

☆

Rumānijas komūnistiskās partijas sapulcē Bukarestā, uzrunājot 2000 delegātu, partijas vadītājs Čauseskū, vārdā neminot, asi pārmeta Pad. savienībai arī to, ka tā lieto saimnieciskus spaidus un tīši novilcina Rumānijas saimniecisko attīstību. Maskava, acīm redzot, aiztur jauno saimniecisko nolīgumu ar Rumāniju tādēļ, ka pēdējā atzīst Rietumvāciju un ietur neitrālitāti Pad. savienības un sarkanās Ķīnas domstarpībās. Rietumu avoti ziņo, ka Pad. savienība palēninājusi dzelzs rūdas sūtījumus lielajiem Rumānijas tērauda un dzelzs lietuvju kombinātiem, kuŗi ļoti atkarīgi no Ukrainas rūdām, bet jaunie Rumānijas plāni prasa palielinātus jēlvielu pirkumus no Rietumeiropas un Indijas. Čauseskū piezīmējis, ka ieskatu dažādība nedrīkstētu izsaukt ekstrēmu rīcību, lai ietekmētu divu valstu saimnieciskās attieksmes.

Rumāņu partijas dižvīri noraida Kremļa apgalvojumu, ka Rumānijas nostāja traucē komūnistisko vienību.

☆

Rietumos saņemta ziņa, ka miris bijušais Pad. savienības diktātors Ņikita Chruščovs. Oficiālie Maskavas avoti par to klusē. Kāda cita ziņa, kuŗa it kā sniegta no Chruščova ģimenei tuvu stāvošām aprindām, viņa nāvi noliedz. Parīzes un citi Rietumu ziņu avoti tomēr vēsti, ka Chruščovs miris. Apstiprinājuma šai ziņai tomēr trūkst.

☆

Pad. savienības komūnistu partijas vadītājs Brežņevs īsā apmeklējumā bija ieradies Prāgā. Februārī Budapeštā notiks pasaules komūnistu partiju delegātu sapulce, kuŗā apspriedīs vadlīnijas komūnisma tālākai izvēršanai pasaulē. Domā, ka Brežņeva apmeklējums noticis sakarā ar šo pasaules kongresu.

☆

Reitera aģentūra ziņo, no Maskavas, ka Kremlis asi kritizējis Rietumvācijas kanclera Kīzingera jauno austrumu politiku, paceļot piecus noteikumus attieksmju uzlabošanai Rietumvācijas un Austrumvācijas starpā. To vidū ietelp prasība, ka Bonnai jāatzīst Austrumvācija par neatkarīgu valsti un jāatsakās no prasībām pc Rietumberlīnes. Novērotāji secina, ka šie noteikumi „aizcērt durvis" Bonnas cerībām atjaunot normālas attieksmes ar Pad. savienību un tās sabiedrotajiem pēc diplomātisko sakaru nodibināšanas ar Rumāniju šāgada sākumā. Šī nepiekāpīgā padomju nostāja izteikta garā valdības paskaidrojumā, kas atkārto Maskavas apgalvojumus, ka Bonnas valdība nelegāli bruņojas un pabalsta nacisma atdzimšanu Rietumvācijā.

☆

No Maskavas ziņo, ka Ļeņingradā padomju intelektuāļus sauc tiesas priekšā par slepenu pretpadomju tīkla izveidošanu un terrora aktu plānošanu. Atrasta ieroču slēptuve ar mašīnpistolēm un granātām. Šai pretpadomju organizācijai esot bijuši sakari ar brīvības cīnītājiem Ukrainā un to pagrīdes centru, kā arī ar lielajiem padomju rūpniecības centriem, it sevišķi ar Sverdlovsku.

Apūdzētajiem draud nāves sods par plānotiem terrora aktiem nolūkā gāzt komūnistisko režīmu. Cenzētā padomju prese nav minējusi ne vārda par tiesas izmeklēšanu Ļeņingradā, bet Rietumu ziņu avoti jau agrāk snieguši informāciju par revolūcionāro pretkomūnistisko kustību Pad. savienībā. Divi apcietinātie atzinušies, abi pārējie apvainojumus nolieguši.

Šai prāvai ir sakars ar plašajām apcietināšanām šāgada martā, kuŗas skāra 25 intelektuāļus, to vidū rakstniekus, profesorus un studentus no Ļeņingradas universitātes filozofijas fakultātes. Domā, ka sazvērestībā iejaukti arī armijas virsnieki, kas sazvērniekus apgādājuši ieročiem. Daļa no martā apcietināto intelektuāļu grupas ieslodzīta vājprātīgo iestādēs.

ASV un Kanadas latviešu volejbolistu izlase, kuŗu sacensībā Toronto ar 15—12, 15—6 rezultātu uzvarēja „amerikānietes": priekšā Kanadas vienība (no kreisās) Z. Enzeliņa, V. Viškere, E. Leja, A. Alberta, H. Richtere, V. Ādmine un L. Morusa; aizmugurē — ASV spēlētājas Ināra Lemkina (Filadelfija), Mudīte Grava (Klīvlenda), Ruta Auzenberga (Klīvlenda), Ausma Dzenīte (Vašingtona), Anda Ģērmane (Kolumbusa) un Edīte Tālmane (Vašingtona). Foto: J. Liģers

Komūnisti taustās pēc miera Vietnamā

ASV sūtnis Apvienotajās nācijās Goldbergs devis jaunu mudinājumu zīlējumiem, ka vietkongi vēlas vietu, vismaz aizkulisēs, Apvienotajās nācijās. Jau septembrī kāds vidutājs runājis vietkongu vārdā un apjautājies, vai būtu iespējams saņemt vīzas diviem „nacionālās atbrīvošanas frontes" pārstāvjiem, lai tie principiāli strādātu Apvienotajās nācijās.

Goldbergs preses konferencē izteicās, ka ASV nav noraidījušas šo piedāvājumu. Vašingtonai jau agrāk nebijis iebildumu, ka vietkongu pārstāvji ierodas Ņujorkā „sakarā ar darīšanām AN" un oficiāli piedalās sarunās ar mērķi izbeigt kaŗu. Paredzams, ka ASV drīz izteiks ierosinājumu AN drošības padomē meklēt iespējas pamieram un miera konferencei. Padomes sesija sanāks vēl šai mēnesī.

Vietkongi, ja vidutāji pareizi apgaismo to ieskatus, nav sacījuši, ka vēlas Apvienotajās nācijās neoficiālu lomu. Tieši pretēji, tie noliedz kaut kāda formāla statusa meklēšanu Apvienotajās nācijās. Bet daudzi diplomāti un politiskie novērotāji tic, ka vietkongi taustās pēc sarunām un ka ASV vēlas ar tiem apspriesties.

Goldberga nodoms atklāt šo taustīšanos iztulkots kā Vašingtonas mēģinājums paskubināt ienaidnieku tālākai rīcībai. Ja tā, tad ASV ieņem pretēju nostāju Saigonas valdībai, kuŗa par jaunu apliecinājusi pretošanos jebkāda veida sarunām ar vietkongiem.

Kā jau minēts, jau septembrī AN ģenerālsekretāra Utanta privāts vidutājs neoficiāli apvaicājies Goldbergam, vai ASV izsniegtu vīzas 2 vai 3 vietkongu „nacionālās atbrīvošanas frontes" pārstāvjiem iebraukšanai Ņujorkā. Drīz pēc tam Goldbergs Apvienotajās Nācijās oficiāli jautāja: „Kāds ir šāda apmeklējuma tiešais iemesls un vai tas paredz sarunas ar ASV valdību? Kādas personas vēlas griezties pie AN, ar kādu pasi un cik uzticami ir vidutāji?"

Novembrī AN atbildēja uz dažiem šiem jautājumiem, bet zīmīgi — ne uz visiem. Divas personas, vārdus neminot, vēloties ierasties Ņujorkā, tās lietotu Ziemeļvietnamas pases un ASV paliktu gadu, varbūt — divus. Statuss pie AN nav prasīts, izteikta tikai vēlēšanās strādāt pie tām „principiāli", neatsakoties arī no radio, televīzijas un preses intervijām.

Nav atbildēts, vai „atbrīvošanas frontes" delegāti vēlētos sazināties ar ASV valdību, tāpat nav noskaidrota vidutāju identitāte. Goldbergs no paša secinājumiem atturējās, bet paskaidroja, ka vīzas izsniegs „sakarā ar Apvienotajām nācijām", kas Vašingtonai jādara saskaņā ar līgumu, jo AN novietotas ASV.

Goldbergs atkārtoja to pašu, ko bija teicis senāta ārlietu komisijai 2. novembrī, ka ASV nestāsies ceļā „atbrīvošanas frontes" pārstāvju diskusijām Apvienotajās nācijās par kaŗu Vietnamā, ja AN šos pārstāvjus īpaši ielūdz.

No šī laika par Vietnamas komūnistiem nekas vairs nav dzirdēts.

⊙ Dienvidarabija kļuvusi par Dienvidjēmenas tautas republiku, tā izbeidzot 128 gadu ilgo britu virskundzību Adenā. Republikas galva būs nacionālās atbrīvošanas frontes vadītājs Kvatans al Šābi, kuŗu kā terroristu angļu policija vajāja vēl šāgada augustā. Jau 12 stundu pirms neatkarības pasludināšanas pēdējie 900 angļu kaŗavīru izvācās no Adenas.. Kādreiz angļu stacionētie spēki še bija 12.000 vīru stiprumā. Dienvidarabijas ūdeņus atstāja arī britu jūras spēki — 24 kuģi. Jaunā tuksneša valsts ir 112.000 kv. jūdžu liela ar 900.000 iedzīvotāju, galvenokārt arabiem.

Nigērieši jūtīgi pret Rietumu presi

Nigērijas federālā militārā valdība nesen protestējusi pret ziņām, kuŗas parādījušās dažos amerikāņu un eiropiešu laikrakstos, ka tā ierobežotā skaitā iegādājusies ieročus no Pad. savienības, apzīmējot šīs ziņas par „vienpusējām un aizspriedumu pilnām". Uztraukums bija tik liels, ka Nigērijas pārstāvji Apvienotajās nācijās atzina par nepieciešamu izdot īpašu preses biļetenu, kuŗā norādīts, ka „iepirkumi no padomju avotiem bijuši pilnīgi komerciālas dabas un par skaidru naudu". Ziņojumā atgādināts, ka Nigērijas tradicionālie ieroču piegādātāji bijuši Anglija un ASV, kuŗām vēl arvien dota priekšroka. Izteikta arī nožēla, ka ASV valdība nav kavējusi privātus ieroču tirgotājus apgādāt Nigērijas dumpiniekus, kamēr federālās valdības darījumi aizturēti.

Tālāk Nigērijas valdības ziņojumā atgādināts, ka toreiz, kad Rietumeiropai un Amerikai draudējušas briesmas otra pasaules kaŗa laikā, tad ASV un Pad. savienība bijušas sabiedrotās. Tādēļ Nigērijā pastāvējušas cerības, ka draudzīgas valdības izvairīsies no „aukstā kaŗa komplikācijām", kuŗām pašreizējā kampaņā pret dumpiniekiem nav nekādas nozīmes.

Ziņu biļetena izdošana ar vienīgo iemeslu — paskaidrot Nigērijas valdības nostāju, atklāj lielo jūtīgumu, kādu ārzemju valdības izrāda pret Rietumu presi. Iemesls tam viegli saprotams: prese palīdz izveidot Rietumu sabiedrības noskaņojumu, šis noskaņojums un vēlēšanās nodotās balsis savukārt iespaido Rietumu valdības, bet valdības piešķiŗ palīdzības summas ārzemēm... No otras puses — prese arī atspoguļo publikas intereses.

„Aukstā kaŗa komplikāciju" pieminēšana norāda, ka ir valdības (šai gadījumā Nigērija), kuŗas atzīst, ka tās pašas nesaskaņas, kas bija par iemeslu aukstajam kaŗam, turpina ietekmēt sabiedrības noskaņojumu. Tādēļ pašu zemes labā lietderīgi labvēlīgi noskaņot kā presi, tā sabiedrību.

Baltieši ir daļa šīs sabiedrības, kuŗas labvēlīgo noskaņojumu šīs valstis lūko panākt. Faktu, ka mūs var dzirdēt, pierāda Baltijas valstīm labvēlīgās rezolūcijas Nr. 416 pieņemšana ASV kongresā. Līdz šim mūsu sakari ar Rietumu presi un valdībām bijuši tādi, ka brīvās pasaules baltieši brīdinājuši no komūnisma un prasījuši savu tautu brīvības atjaunošanu. Bet vai baltieši nav arī nodokļu maksātāju grupa, kuŗai rūp valsts kopējo līdzekļu pareiza izmantošana? Kādēļ atbalstīt valstis, kuŗu politika ir pret mūsu interesēm?

Tā kā palīdzība ārzemēm pašreiz pieder pie kontroversiāliem tematiem, būtu interesanti redzēt preses reakciju gadījumā, ja baltieši sāktu protestēt pret viņu maksāto nodokļu izmantošanu palīdzībai valstīm, kuŗas ir pret Baltijas valstu neatkarību. Tikpat interesanti būtu redzēt, kā dotajos apstākļos Apvienotajās nācijās mainītos balsošanas pārskati no zemēm, kuŗas saņem ASV ārzemju palīdzību, ja ASV prezidents izšķirtos iedzīvināt kongresa 416. rezolūciju...

Inta Paegle

Vilsons apmeklēs Džonsonu un Kosīginu

Anglijas premjērs Vilsons plāno sarunas ar ASV prezidentu Džonsonu Vašingtonā un, iespējams, arī ar Kosīginu Maskavā. Vilsona ierašanās Vašingtonā gaidāma jau janvārī. Sarunu temats — Vietnamas kaŗš un citas pasaules problēmas. Pēc tam Vilsons domā apmeklēt Maskavu, ja izrādītos, ka sarunas ar Kosīginu varētu virzīt uz priekšu Vietnamas miera sarunas. Daži Austrumeiropas komūnistiskie diplomāti Vilsonam izteikušies, ka Ziemsvētku pamiers Vietnamā varētu kļūt ļoti nozīmīgs vispārējam mieram. Ziemeļvietnamieši klusībā cerot, ka amerikāņi tos liksot mierā arī pēc svētkiem, tādēļ, ja neviena bumba uz viņu apgādes ceļiem un citiem militārajiem mērķiem vairs nekritīšot, viņi piekritīšot miera sarunām. Kremļa valdnieki, ieskaitot Kosīginu, šādu domu pauda jau agrāk, tikai bez rezultātiem. Komūnisti grib abas Vietnamas un vēl daudz vairāk! Hanojas režīms atteicies piedāvāt garantijas, ka neizmantos pamieru, lai tālāk izvērstu savus vietkongu sabiedrotos Dienvidvietnamā.

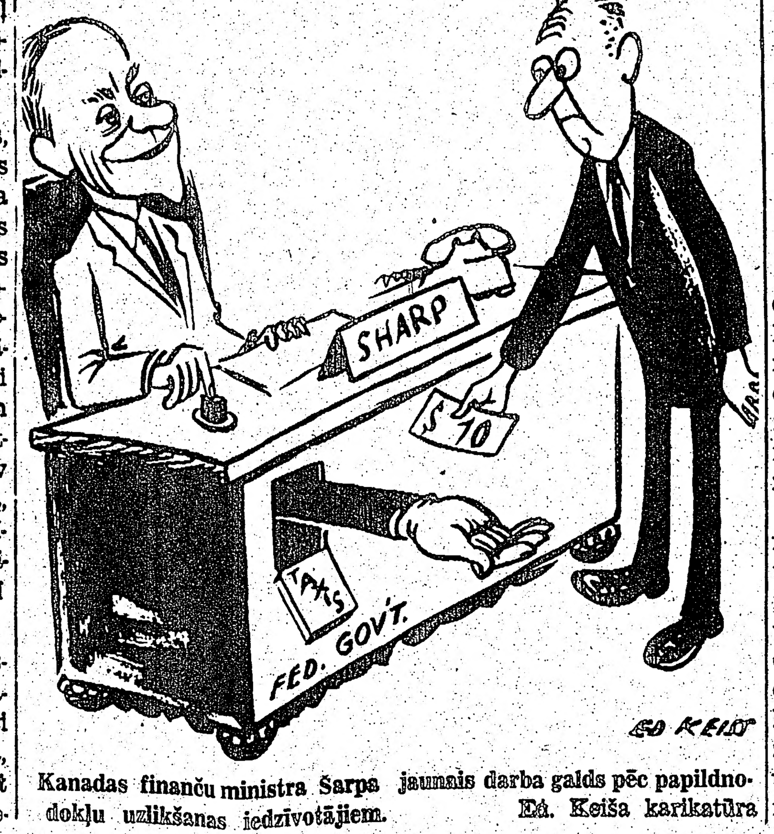

Kanadas finanču ministra Sarpa jaunais darba galds pēc papildnodokļu uzlikšanas iedzīvotājiem. Ed. Keiša karikatūra

Vai stratēģijas . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

saprotamu loģisku attaisnojumu, lai saliedētu vienībā tautu un apklusinātu naīvo pacifistu un komūnistu līdzskrējēju radītās šaubu balsis.

Bijušais prezidents Eizenhauers, — un viņa ieskatiem pilnīgi piekrīt otrs vēl dzīvais amerikāņu ģenerālis O. Bradlijs, — kaŗu Vietnamā atzīst par vienīgo pareizo soli komūnisma agresijas apturēšanai. Ģenerālis Eizenhauers pamatoti pārmet amerikāņiem pacietības trūkumu un aplamo pieeju, salīdzinot militārās akcijas Vietnamā ar otra pasaules kaŗa kaujām. „Parastajā kaŗā," norāda ģenerālis Eizenhauers, „galvenās frontes līnijas ir tās, no kuŗām, ja tās virzās uz priekšu vai arī atpakaļ, mēs spriežam par mūsu vai ienaidnieka panākumiem. Vietnamā šādas frontes līnijas nav. Ir tikai atsevišķas militāras akcijas vienā vai otrā zemes daļā. Tādēļ pienācis laiks katram saprast, ka, ar maziem izņēmumiem, mēs iniciātīvu tagad turam savās rokās."

„Militāro mērķu bombardēšana no gaisa ir rīcība, kas mazina ienaidnieka spēku potenciālu, tādēļ attaisnojama," deklarēja ģenerālis O. Bradlijs. Ģenerālis Eizenhauers iet vēl tālāk: „Ienaidnieks ir jāvajā, vienalga kur tas arī atrastos. Ja ienaidnieks savu spēku koncentrēšanai izmanto demilitārizēto joslu, tad neredzu iemesla, kādēļ mums jāgaida līdz laikam, kad tas būs savilcis spēcīgu dūri neatļautajā territorijā, lai piemērotā brīdī nodarītu mums smagus zaudējumus. Šie ienaidnieka spēka koncentrējumi, kaut tie atrastos demilitārizētajā joslā, ir jāiznīcina. Arī tad, ja ienaidnieks iekārto savas apgādes bazes Dienvidvietnamai piegulošajās valstīs, mums nav jāapstājas pie robežām un jānolaiž rokas ar nožēlu: tālāk iet mēs nedrīkstam!" Ar šiem vārdiem Eizenhauers ieteicis iznīcināt ziemeļvietnamiešu spēku koncentrējumus Kambodžā un Laosā.

Ir tiesa, ka Vietnamas kaŗš, kas jāizcīna 10.000 jūdžu attālumā, ASV izmaksā miljardiem dolaru un katru dienu prasa arī smagus asinsupuŗus. Vai šie upuŗi ir veltīgi? Cena ir augsta, bet kaŗš beidzot atvēris amerikāņiem acis un mācījis, ka brīvību jāaizstāv ar ieročiem, un ieroču valoda ir vienīgā, kuŗu komūnisti labi saprot arī bez tulkiem un neauglīgām patērzēšanas konferencēm.

Kaŗš Vietnamā nonācis stadijā, kuŗā amerikāņi zaudēt nevar. Bet katra kaŗa mērķis ir uzvara. Vai uzvara Vašingtonai jau saskatāma? Militāristi apgalvo, ka divu gadu laikā, notikumiem attīstoties līdzšinējā veidā, uzvara būs panākta. Ja tas nebūs noticis, tad Pentagons, varbūt, liks galdā vēl citas neizspēlētas kārtis.

Maskava uzsveŗ, ka „amerikāņu imperiālisti" Vietnamā kaŗojot nevis ar komūnistiem, bet ar vietkongiem, kuŗi cita nekā nevēloties, kā vienīgi padzīt no Dienvidvietnamas svešus iebrucējus. Nacionālā atbrīvošanas fronte patiesībā esot vietkongi, un šo nacionālo atbrīvošanas fronti, cēlu ideālu iedvesmoti, atbalstot Pad. savienība un sarkanā Ķīna.

Pieņemsim, ka vietkongi tiešām būtu tikai nacionāla atbrīvošanas kustība. Šādu kustību amerikāņi bez lielām pūlēm no savas puses varētu atbalstīt zemēs, kuŗās tauta patiešām vēlas tikt vaļā no nelūgtajiem kaklakungiem — komūnistiem.

Nav šaubu, ka komūnisti jau tagad klusībā kaldina jaunus kaŗa plānus, lai liktu tos lietā citā vietā, tikko Vietnamas kaŗš būs izplēnējis.

Iespējams, ka pēc Maknamaras aiziešanas agri vai vēlu parādīsies jauna stratēģija, ar kuŗu amerikāņi beidzot sāks reāli atbalstīt nacionālās atbrīvošanas kustības zemēs, kuŗās pašreiz valda īstenie tautu apspiedēji — komūnisti. Vai tas tā būs, to rādīs nākotne.

Aleksandrs Ķegumnieks

DEGOLLS — „KARAĻA LUIJA XIV PĒDĒJAIS MINISTRS"

Rietumeiropas savienības konference, kuŗā piedalījās kristīgie demokratu, liberāļu un sociālistu parlamentārieši no 6 Eiropas koptirgus valstīm un Anglijas, Beļģijas delegāts apzīmējis Francijas prezidentu Degollu par 1715. gadā mirušā karaļa Luija XIV pēdējo dzīvo ministru. Gollisti tā uztraucās par šo salīdzinājumu, ka divu dienu laikā jau otru reizi atstāja konferences telpas. Galveno gollistu delegātu pavadīja svilpieni.

Preses konferencē parlamentārieši prasīja tūlītēju sarunu atsākšanu par Anglijas uzņemšanu Eiropas koptirgus valstis ar 37—delegāti atstāja sapulci, kad 6 Eiropas koptirgus valstis ar 37—0 balsīm nobalsoja par kopīgu aizsardzības politiku Vidusjūrā, sakarā ar Pad. savienības flotes spēku koncentrēšanu šajā stratēģiski ļoti svarīgajā ūdens baseinā. Pastāv iespēja, ka pēc franču flotes bazes likvidēšanas Mers-el-Kabirā, Alžīrijā, nākošā gada februārī tur ieperināsies draudīgi sveši spēki.

⊙ Anglija un sarkanā Ķīna beidzot vienojušās izbeigt mēnešiem ilgās sadursmes Hongkongas un sarkanās Ķīnas pierobežā. Vienošanās līgumā paredzēts nojaukt arī visus dzeloņstiepļu aizsprostus, lai zemnieki varētu brīvi apstrādāt zemi. Atļauts izplatīt arī brošūru „Maocetunga domas".

⊙ Grieķija uzsākusi izvākt savus Kiprā neatļauti stacionētos 12.000 kaŗavīrus. Salas turku vadonis Osmans Oreks izteicies, ka mieru nevar atjaunot, iekām nav atbruņota arī salas grieķu nacionālā gvarde.

AKTUĀLAIS KANADĀ

☆ Federālā valdība apsveŗ nodokļu atlaidi namīpašniekiem, kas iebūvēs gaisa atsārņošanas ierīces māju apkures sistēmā. Tāda pati nodokļu samazināšana iespējama rūpnīcām, kas apņemas novērst ūdeņu piesārņošanu.

☆ Federālais nodokļu departaments samazinājis valdības izdevumu budžetu par 1,2 bilj. dolaru. Ministrs Bensons svītrojis vai samazinājis pāri par 50 dažādu pasākumu programmu, to vidū „ietaupot" 100 milj. dol. publisko pakalpojumu nozarē, samazinot bruņotos spēkus no 107.000 uz 100.000 personām, 11 milj. dol. nosvītrojot na CBC raidītāja ārzemju ziņu dienesta un par niecīgiem 20% samazinot Jauno kanadiešu sabiedrības 2,4 milj. dol. budžetu. Budžeta piešķīrumi samazināti arī citās valsts saimniecības nozarēs un pasākumos.

☆ Valsts sekretāres Džudijas Lamaršas nelaipnās piezīmes par CBC raidītāja ģenerāldirektora A. Uimē vadītāja spējām panākušas, ka Uimē ar 15. decembri atstāj savu posteņi. Domā, ka viņa vietā nāks Džordžs Devidsons, pašreizējais saimniecības padomes sekretārs, bet vicedirektors būs Montrealas profesors Lorans Pikārs. 59 gadus vecais Alfons Uimē darbojies raidījumu nozarē 33 gadus.

DV TORONTO NODAĻAS
JAUNGADA SAGAIDĪŠANAS BALLE
31. decembrī plkst.. 8 vakarā DV namā
(125 Broadview Ave.)
Spēlēs A. Virbuļa deju kapella.
Ieejas maksa $5.— (ieskaitot galdiņu).
Galdiņi rezervējami un ieejas kartes saņemamas līdz 25. decembrim pie M. Adamas (tālr. 466-1517) vai V. Jostiņa (463-5830).